

**DIN ISTORIA PRIMEI CLĂDIRI PROPRII A SOCIETĂȚII DE
ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE A COMITATULUI
BIHOR ȘI ORAȘULUI ORADEA (1889 ȘI 1917)**

VASILE SARCA*

**MĂREȚIE ȘI GLORIE
PARTEA I-A**

FROM THE HISTORY OF THE FIRST BUILDING OWNED BY THE ARCHEOLOGY AND
HISTORY SOCIETY OF BIHOR COUNTY,
CITY OF ORADEA BETWEEN THE YEARS 1889 AND 1917

GRANDEUR AND GLORY
PART I-A

The following paper aims to present the history of the theoretical and practical measures which were performed regarding the construction of the first building owned by the Archeology and History Society of Bihor County, City of Oradea. The material presented is based on the contents of the former society's dossiers which are part of the State Archives inventory, Oradea branch, as a result of the nationalization process. The original content was translated from Hungarian into Romanian and it contains a preface, short explanations and marginal notes belonging to the translator.

Key words: "Ipolyi" Museum, building, precalculation, The Archeology and History Society of Bihor County, City of Oradea

Din păcate, ori din fericire, uneori epitetele de „măreție, glorie și decadentă” se mai pot atribui, acum la început de mileniu al III-lea și existenței multora dintre lăcașurile de cultură de azi, atât clădirilor cât și instituțiilor care funcționează în acestea.

Un anume *optimism istoric* obligă a constata că, în succesiunea perioadelor nefaste cu cele faste, acționează un mecanism logic.

Ideologia revoluțiilor de la 1848 din Europa, implicit 1849 din Imperiul austriac, urmate și de alte evenimente precum războiul din 1866, pentru supremație în lumea germană, în speță dintre Prusia și Austria, având drept una din consecințe nașterea în 1867 a Imperiului bicefal austro-ungar. Consecința principală a constat în concurența acerbă pentru întâietate în Europa. O urmare colaterală, pe plan cultural și ideologic, a fost apariția unor instituții cu caracter național și local. Printre ele s-au numărat și cele de tip muzeal, în mare parte și considerat drept un progres în evoluția societății civile.

* Muzeul Țării Crișurilor; puiu_sarca@yahoo.com

Rândurile de față nu-și propun să elogieze ori să critice o anumită epocă istorică, ori o instituție, fie ea și culturală. Demersul nostru s-a limitat la trecerea în revistă a unor înscrisuri referitoare la convulsiile genezei primei clădiri cu adevărat proprii, precum și a greutăților întâmpinate pentru întreținerea acesteia, a ceea ce, mai târziu a intrat în conștiința concitadinilor sub numele de *muzeul orădean*. În redarea documentelor de arhivă am avut în vedere succesiunea unor straturi de civilizații existente pe plan local. În altă ordine de idei spre facilitarea înțelegerii derulării cronologice a evenimentelor ne-am permis intercalarea unor scurte intervenții de ordin personal, având drept scop ușurarea înțelegerii de către lectorul neavizat a desfășurării logice a evenimentelor.

Documentele referitoare la istoria instituției muzeale orădene sunt multe și diverse. Ele sunt în proprietatea unor instituții de stat și particulare. Dintre acestea amintim: Arhiva Națională – Serviciu Județean Bihor (în continuare A.N. - S.J.Bh), Muzeul Țării Crișurilor – Arhiva generală a instituției, Arhiva Secției de Istorie, Arhiva Secției de Artă, etc., cu precădere vechile registre de evidență, A.N.-S.J.Bh, Fondul Episcopiei Romano-Catolice, Arhiva Episcopiei Romano-Catolice de Oradea, Arhivele Primatului Romano-Catolic de Strigoni / Esztergom, Fondul Ipolyi, cărți, anuare, reviste, articole de specialitate și nu în ultimul rând colecții particulare.

Din nenumăratele surse indicate mai sus ne-am oprit la cele furnizate de A.N.-S.J.Bh, Fondul Societății de Arheologie și Istorie¹. Aceste documente au intrat în proprietatea Arhivelor Statului în urma actului etatizării. Din studiul documentelor reiese că acestea au fost restructurate și renumerotate de către arhivarul instituției. Am ales dosarul sus menționat deoarece el conține actele referitoare la antecedentele construirii, la edificarea clădirii muzeale și la existența Societății muzeale până în anul 1917, cu toate bucuriile și necazurile pe care le-a avut. În ordonarea documentelor există două criterii: cel cronologic al notării cu cifre arabe și cel cronologic al emiterii în timp a documentelor. Le-am menționat pe ambele, însă l-am folosit pe ultimul spre a respecta desfășurarea logică și firească a evenimentelor. Nu este exclus ca din conținutul amintitului dosar, pe parcursul anilor, să fi dispărut anumite documente, dat fiind hiatusul din primul criteriu de înregistrare, cel al numerotării succesive. În redarea documentelor conform acestui din urmă criteriu, am ținut cont și de indicarea numerică a colilor și paginilor, cu predilecție în locurile în care documentele depășeau o pagină.

Drumul devenirii ca instituție muzeală și mai apoi construirii unei clădiri proprii a fost lung și anevoios fiind anticipat, în mod sigur, de lungi discuții ideologice. Mai apoi, acestea s-au materializat, în anul 1872, prin înființarea unei societăți cu caracter muzeal, autointitulată *Societatea de Arheologie și Istorie a comitatului* (mai apoi județul) *Bihor și a orașului Oradea*, cu sediul în urbea de reședință. Aceasta avea în frunte un comitet (consiliu) de conducere format, inițial din membrii societății civile a orașului, mai apoi din prelați ai Diecezei orădene a bisericii (cultului) romano-catolice, ori de rit latin, cum îi mai plăcea să se mai autointituleze dar și din laicii elevați ai elitei orașului. De bunăseamă că nici autoritățile centrale ale statului nu numai că nu au fost străine de nașterea și funcționarea unor astfel de instituții, ci în

¹ A.N.-S.J.Bh, *Fondul Societății de Arheologie și Istorie, Dosar 8, anii 1889-1917, passim*

multe din cazuri au fost factorul decizional de primă importanță.

De apreciat rămâne faptul că, în pofida unei populații orășenești cu un melanj etnic (maghiari, români, evrei etc.) și de confesiuni diverse (romano-catolici, ortodocși, greco-catolici, iudaici), opiniile acestora aveau un numitor comun atunci când, interesele urbei au cerut-o. Pe această linie s-au înscris și demersurile în vederea constituirii unei instituții muzeale la Oradea. Toate aceste frământări au fost consemnate, la aceea vreme, atât în procesele verbale ale adunărilor *Societății*, cât și în presa vremii. Fie că au fost însoțite de vreun comentariu aparte, ori nu, aceste documente au văzut lumina tiparului, atât procesele verbale, cât și consemnările dintr-un fragment din presa de epocă ².

În ce privește cronologia existenței clădirii proprii și a funcționării muzeului întrînsa, de menționat este faptul că instituția muzeală, *Societatea de Arheologie și Istorie a comitatului Bihor și a orașului Oradea* (S.A.I.C.Bh.O.O. sau S.A.I. în continuare), între 1872-1948, urmată de *instituția muzeală orădeană* (din 1948 și până azi), a funcționat în sediu propriu (între 1896 și 1970), în cel din str. Muzeului nr. 2 din Oradea, care face și obiectul comunicării de față, urmată de o locație, elegantă și impozantă (1971 și până azi) oferită de Palatul baroc, sediu al Episcopiei romano-catolice din Oradea.

Contrar părerii că o instituție (conținutul ei) trebuie să fie organic și indisolubil legată de clădirea ce o adăpostește, (formă, carcasă), aidoma dublei imagini a anticului zeu Ianus ori aversului și reversului unei monede, istoria muzeului orădean s-a dovedit și se dovedește a fi una destul de aventuroasă până azi, în ce privește așezarea sa definitivă într-un sediu propriu.

La înființarea sa, S.A.I. nu a dispus de o clădire proprie, fiind obligată între anii 1872 și 1896, să se perinde prin diverse locații³.

Începând cu anul 1887 când, în urma decesului și a testamentului privind segmentul unei mari colecții de artă, depusă la Oradea, preponderent cu caracter religios, a fostului episcop Arnold Stummer Ipolyi, se impune construirea unui spațiu muzeal și expozițional, spre a îndeplini prevederile testamentare în scopul dobândirii de către oraș a dreptului de proprietate asupra colecției⁴.

Denumirile purtate de către instituție au fost cele de *S.A.I.C.B.O.O.* (1872-1896-1948) urmate, după etatizarea din 1948, de cele de *Muzeul Bălcescu-Petöfi*, pentru scurt timp și de *Muzeul Regional Oradea*, până în 1971.

² Ioan Tóth, *Începuturile activității muzeografice din Bihor, oglindite în ziarul Nagyvárad*, în **Centenar muzeal orădean**, Ed. Muzeului, Oradea, 1972, p.77-82; Attila Lakatos – Balla, *A Biharmegyei és Nagyvárad Részlet és történelmi Egylet jegyzőkönyvei (Procesele verbale ale Societății de Arheologie și Istorie a comitatului Bihor și a orașului Oradea)*, în **Miscellanea Historica Varadinensia I**, Tanulmányok Nagyvárad újkori történetéből (Studii din istoria modernă a Oradiei), Ed. Partium, Oradea, 2009, p. 201-316

³ Letiția Roșu, *Istoricul primului edificiu stabil al muzeului orădean*, în **Centenar muzeal orădean**, 1972, Oradea, Ed. Muzeului, p. 83-86; Lakatos – Balla Attila, *op. cit.* p. 201-210

⁴ Vasile Sarca, *Restituirea unui document*, în **Munții Apuseni VII-VIII, Nr. 1-4, 2000-2001**, Oradea 2002, Ed. Universității Oradea, p.45-56; Vasile Sarca, *Coriolan Hora (1928-1991). O jumătate de secol de viață artistică și muzeografie la Oradea*, Teză de doctorat, Universitatea din Oradea, 2011, p. 57-85

Anul 1896, indicat în subtitlul comunicării, se referă la anul dării în folosință a sediului propriu muzeal. Desigur că el a fost precedat de alți ani, în care s-au făcut pregătirile teoretice, financiare, administrative și tehnice ale construirii clădirii. Alegerea anului dării în folosință a muzeului nu a fost nici ea întâmplătoare. 1896 trebuia să marcheze anul sărbătorilor închinat *Mileniului*, cel al aniversării descălecării maghiarilor în spațiul panonic.

În păstrarea (Direcției Generale a) Arhivelor Statului, Filiala Bihor, se găsește **fondul** sus amintit, relativ substanțial, privind istoricul *Societății de Arheologie și Istorie*....Din acest fond a fost desprins un segment, cel privitor la „construirea clădirii muzeului, reparații, cumpărare de mobilier etc.”, referitor la anii 1889-1917. Interesul s-a îndreptat asupra acestuia deoarece, cu toate că în unele texte s-au făcut referiri la conținutul dosarului, un studiu aprofundat și publicat în limba română nu se cunoaște a fi văzut lumina tiparului.

Date fiind limitele impuse de spațiu tipografic, cerute de o astfel de comunicare, se impune o redactare laconică strictă, vizând esența documentului. Publicarea în traducere - textele fiind concepute și redactate în limba maghiară - ar putea constitui, prin extensia materialului de față, obiectul unei comunicări ori al unui studiu mult mai amplu.

Conținutul dosarului, cel cu numărul de inventar 14, rezidă într-un număr de 48 de scrisori, note, informări, adrese, ciorne, comunicări cu caracter oficial, sec, aproape telegrafic. Precizia și acuratețea textului este bulversată de limbajul eclectic al formulelor de adresare, între persoane și instituții, proprie administrației austro-ungare.

Numărul de documente mai sus amintite, vor fi redate, în întregime și în traducere în totalitatea lor, exceptând eventualii termeni indescifrabili. Spre o facilă accesare a documentului de către un eventual cercetător, a materialului în discuție, vor fi indicate câteva elemente de identificare precum: numărul colii însemnate de către arhivar, numărul de ordine a actului, data emiterii actului, antetul purtat de către act, numele emitentului / redactorului actului, numele destinatarului actului, semnatarul actului, esența conținutului documentului comentat de către noi și eventualele referiri la alte documente cuprinse sau necuprinse în dosar, modalitatea de redactare, de mână sau dactilografiat etc.

Documentele în discuție sunt următoarele:

Numerotarea arhivarului Direcției Generale a Arhivelor Statului (în continuare D.G.A.S.): 84

Nr. Paginilor documentului: 3(1/3, 2/3 și 3/3)

1/3

2282/ 889 (nr. de înreg. n.n.)

Către

*Prestigiosul Comitet al societății de arheologie
și istorie al județului Bihor, Oradea*

Loco

2/3

Emitet: *Din partea Consiliului orașului Oradea*

Nr. 2282/1889

Către

*Prestigiosul Comitet al societății
de arheologie și istorie a județului*

Bihor

Ștampila rotundă

*Societatea de Arheologie și Istorie
a județului bihor și a orașului Oradea
(în continuare S.A.I.J.B.O.O.)*

Oradea

Societatea de istorie și arheologie a înaintat o cerere către Comitetul / Comisia legislativă orășenească în scopul cedării unui loc / teren, în mod gratuit, din piața / grădinile Schlauch, pentru construcția unui muzeu.

Atât Consiliul nostru cât și Comitetul legislativ oficial nu pot decât să se bucure de înființarea unui muzeu în orașul nostru, la a cărui edificare ar întinde mâna cu multă cordialitate, însă cum asupra parcelei solicitate, din terenul Schlauch, spre construirea muzeului nu se mai dispune în mod liber deoarece acest spațiu, printr-o decizie anterioară a Înalt-demnității sale a domnului episcop de rit latin al eparhiei județene, a fost cedat anterior, în interesul publicului orașului, urmând a fi plantat cu arbori, astfel că acolo loc pentru așezarea unui muzeu nu ar mai fi; prin urmare, solicităm prestigiosului Consiliu ales să desemneze pentru muzeu un alt spațiu adecvat, declarându-ne dispuși să-l susținem în mod partinic în fața autorităților noastre legislative și îl vom încadra în mod preferențial în articolul desemnat.

Emis de Consiliul orașului Oradea

3/3

DATAREA: *în adunarea din 19 iulie 1889,*

Semnat *indescifrabil, consilier regal, primar,*

Parafată *șters și indescifrabil (se distinge vag vulturul)*

Conținutul succint al documentului: - este *răspunsul* Consiliului orașului Oradea către Comitetul S.A.I.J.B.O.O., la prima solicitare a acestuia de a i se atribui în mod gratuit un teren în vederea construirii unei clădiri muzeale proprii în spațiul „grădinilor” Schlauch; - Cererea / adresa Comitetului S.A.I.J.B.O.O. către Consiliul orașului Oradea nu este conținută în acest dosar, - în cele din urmă terenul acordat în vederea construirii muzeului, a fost desemnat tot din *grădinile* Schlauch în spațiul cuprins între actuala Cale a Republicii, partea dinspre Gara Mare C.F.R., înspre N și Parcul Petőfi (fost Grădinile Schlauch, fost teren de instrucție a cavaleriei din garnizoana Oradea) înspre S.

Comentariu la formă și aspect: - textul este *redactat de mână* cu un scris caligrafic frumos; - limbajul textului este greoi, eclectic, sec, fără să respecte regulile unui text literar.

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.: 8/3

Nr. Pag. Doc.: 1

Apel / chemare la generozitate

„Trebuie să adunate amintirile / vestigiile care mai dăinuie, ca nu cumva prin nimicirea acestora, trecutul să fie mai gol, prezentul mai sărac și viitorul mai nesigur!” glăsuia ades episcopul de mare renume Arnold Ipolyi. El însuși însuflețit de acest adevăr, a colecționat neobosit creațiile artiștilor autohtoni și străini, precum și alte obiecte de valoare, pentru ca prin expunerea / prezentarea acestora, după cum el însuși mărturisea: „ ca prin studiul istoriei artelor să dea un impuls evoluției sentimentului istoric și dezvoltării simțului estetic.” Prin aceasta viza un dublu scop: 1. cultivarea sentimentului patriotic prin colecționarea de vestigii privind trecutul patriei și al județului; 2. dezvoltarea culturii și al simțului estetic prin expunerea / prezentarea de obiecte de patrimoniu, idei ce se perindau prin fața privirilor / ochilor membrilor societății de arheologie și istorie a comitatului Bihor, din moment ce și-au planificat edificarea unei clădiri-muzeu care să adăpostească documente și antichități de valoare ce interesau județul Bihor și orașul Oradea și să dobândească loc de depozitare și prezentare pentru deosebit de valoroasa colecție (segment al colecției n.n.) a preafericitului episcop Ipolyi constituită din: picturi, tezaur de artă, piese de artă industrială autohtonă etc⁵.

Prin aceasta orașul Oradea ar dobândi o nouă clădire festivă, o instituție de utilitate publică pentru urbe și județul Bihor, iar publicul / cetățenii, o cale / promenadă comodă și un parc ornamental.

Actualul episcop, cu suflet nobil, al Oradiei (Schlauch n.n.), autoritățile îndreptățite, începând cu ministerul și până la forurile legiuitoare ale orașului, au făcut tot posibilul ca inițiativa să reușească, iar acum vine rândul distinsului și celui mai interesat segment, cel al publicului / orășenilor, ca prin spiritul său de sacrificiu să dea viață proiectatului muzeu.

În acest scop, ne adresăm cu toată încrederea publicului orașului și județului pe care îl entuziasmează veridicul și frumosul: să colecteze donații în bani, în acest scop, spre a ne sprijini societatea.

Formularele de donații precum și sumele aferente se vor trimite la Oradea pe numele domnului Samuel Gálbory – senior, casierul societății.

Formularele de colectă se vor expedia până la 1 iunie 1890.

Donațiile se vor achita, cel târziu până la 1 octombrie 1890

⁵ *Maghiară în text. Cunoscând caracterul multiethnic al spațiului geografic ne-am permis să facem îndreptarea, lucru adevărat și de exponatele, inclusiv românești, de după deschiderea muzeului*

Se vor elibera chitanțe pentru donații prin publicare în presă.

Datare: *Emis la Oradea, la 25 martie 1890*

Semnat: *În numele comitetului societății de arheologie și istorie a județului Bihor*

Dr. Dőry József

*Președintele onorific al societății
de arheologie și istorie a județului Bihor*

Gyalókai Lajos

*Vicepreședintele societății
de arheologie și istorie a
județului Bihor*

Neparafat

Conținutul succint al documentului: - documentul sau documentele referitoare la cedarea unui teren în vederea construirii unei clădiri muzeale lipsesc, însă *Apelul* de mai sus dă de înțeles că terenul s-a cedat; - este un apel adresat de către președintele onorific și vicepreședintele comitetului ales al S.A.I.J.B.O.O. către publicul bihorean și orădean iubitor de artă și frumos, de a face donații în bani în vederea edificării unei clădiri muzeale proprii a societății. Acțiuni de colectare de sume de bani s-au mai făcut și în perioada anterioară dar și după aceasta[□].

Comentariu la formă și aspect: - textul a fost tipărit cu mai multe tipuri de caractere, pe o coală de format apropiat de A4 de azi, în mai multe exemplare spre a putea fi distribuit; - întâlnim fraze lungi și un limbaj destul de greoi, conceput mai mult birocratic decât propagandistic / comercial.

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.:?

Nr. Paginilor documentului: 1

*Birou:
Str. Principală nr. 274
casă proprie
Oradea – Velența
str. Clujului nr.58*

*Kálmán Rimanóczy – arhitect
Dulgherie, tâmplărie și fabrică de cărămizi cu abur
Fabrica de cărămizi cu abur
Oradea - Velența
Str. Clujului nr. 47, 46 a, 47, 48 și 49
Cartierul Ioșia,
Oradea – Olosig
str. Főter nr. 44/a, b și c*

Oradea

*Prestigiosului comitet / comisie pentru construirea
Muzeului societății de arheologie și istorie a județului Bihor*

Oradea

Cu referire la apelul vicepreședintelui societății, înălțimea sa domnul Lajos Gyalókai, în ce privește concursul / proiectul lansat sub deviza „Ipolyi”, precum și

bugetul afectat, emis la 5 februarie anul în curs (1890 n.n), îmi structurez oferta în următoarele puncte:

1) mă oblig să fixeze termenul de încheiere a lucrărilor la construcție la 7, adică șapte luni, de la data aprobării bugetului. -

2) cu privire la condițiile de plată, sub semnătură proprie, mă oblig să mă subordonez eventualelor schimbări ce vor fi constatate de către societatea de arheologie și istorie a județului Bihor (la recepționarea clădirii n.n.). -

3) garatez pentru finisajul impecabil. -

Oradea la **30 aprilie 1890**, cu deosebit respect

Rimanóczy Kálmán
arhitect

Neparafat

Conținutul succint al documentului: - în urma unui concurs de proiecte, în vederea construirii unei clădiri-muzeu, lansat la 5 februarie 1890 de către un comitet de inițiativă al S.A.I.J.B.O.O., desfășurat sub deviza „Ipolyi”, câștigător este desemnat arhitectul și antreprenorul Kálmán Rimanóczy (- senior ceva mai târziu). Tot ceea ce se va întâmpla cu edificiul muzeului orădean, până aproape de finele primei marii conflagrații mondiale, se va lega de numele dinastiei de arhitecți orădeni Rimanóczy senior și junior, tată și fiu.

Comentariu la formă și aspect: - documentul (angajament, ofertă) este redactat pe o coală de mărime cuprinsă între A4 și A5. Grafia se împarte în două părți: - coala are un *antet tipărit* cu diverse caractere și indică numele, domeniul de activitate și adresele antreprizelor proprietarului; - textul adresei este redactat de mână, cu un scris frumos, caligrafic. Lipsește pecetea emitentului (lipsă de birocrație? Dovadă de încredere!). Până la cumpăna veacurilor (1902) corespondența va fi redactată cu scris de mână, caligrafic, frumos, chiar dacă paginile vor avea antet tipărit. După această dată va începe să se generalizeze utilizarea mașinii de scris cu clape.

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.: 8/10a, /10b, 8/11a, /11b, 8/12a, /12b/, 8/13a, /13b, 8/14a, /14b, 8/15a, /15b

Nr. Paginilor documentului: 12 (6-17)

Oradea, 30 april 1890

8/10a

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsurii/cantități									Suma de bani						
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități				total
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

Antet tipărit în limba maghiară și germană

Buget / antecalcul

Privind construirea edificiului „Muzeului Ipolyi” în contul Societății de arheologie și istorie a județului Bihor, conform proiectului „Ipolyi” din anexă

Loco

	Lucrări de terasament / săpături la fundație															
	0,64 cm grosime pereți total	l*	168,00													
		gr	0,64	107,52												
	0,48 cm pereți groși	l	54,80													
		gr	0,48	26,30												
	0,32 cm pereți groși	l	5,50													
		gr	0,32	1,76												
	0,16 cm cpereti groși	l	20,34													
		gr	0,16	3,25												
	2 piloni la intrarea principală	l	2,80													
		gr	0,80	2,24												
	total		13m l	141,07												
			adâncime	1,60	225,71											
	În subteran / subsol															
	Cavitatea de sub camera supraveghetorului	l	4,88													
		gr	4,88	25,81												
	Cămara de alimente a bucătăriei și debara,	l	11,20													
	tot aici	gr	4,04	45,25												
	Cavitatea cămării de lemne	l	4,88													
		gr	3,42	16,69												

* l = lungime; gr = grosime

	Coridor, tot aici	l	16,30				
		gr	1,30	21,19			
	Treptele principale	l	6,30				
		gr	1	6,30			
	report			113,24	226,31		

pag. 1

8/10b

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	report								113,24	226,31						
	Treptele posterioare	lung.					1,30									
		lăț.					1,30		1,69							
		Total					m.p.		114,93							
							adânc.		1,50		172,39					
	Sub scara de la intrarea principală													5,30x1,90x0,60	6,04	
1.	Costul săpăturilor în pământ în metri cubi										404,14	preț în forinți (p.f.)	35		141,45	
	Umpleri cu pământ sub pardoseală															
	În sala mare						15,68		122,93							
		lung.					7,84									
		lăț.														
	În primul hol	lung.					9,89		58,35							
		lăț.					5,90									
	În diagonală	în diagonală					4,80									
		lung.					1,70		8,16							
		lăț.														
	Camera supraveghetorului și casa scării	lung.					3,65									
		lăț.					3,40		12,41							
	Încăperile din dreapta și stânga	lung.					11,28									
		lăț.					5,50		62,04							
	În diagonală	în diagonală					9,76		47,63							
		lung.					11,88									
		lăț.														
	Coridorul din spate	lung.					16									
		lăț.					4,30		66,80							
	Total						m.p.		380,32							
							înălț.		1,40	532,45						

	Deasupra subteranului / subsolului lung. lăț.	11,60 5,50	63,80				
	În diagonală în diagonală lung. lăț.	10,00 5,00	50,00				
	Total	m.p. înălț.	113,80 0,10	11,38			
2.	Total umpleri cu pământ sub pardoseală din acesta pământul săpat din fundație în metri cubi			543,83 404,14	p.f.	.15	60,62
3.	Se adaugă umplerea și transportul pământului împreună					.80	111,75
	report						313,82

Pag.2

8/11a

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
	report															313,82	
	Lipirea podului cu pământ																
	Sala mare						lung. lăț.	16,00 8,00	128,00								
	Holul din față și coridorul posterior						lung. lăț.	16,00 10,50	168,00								
	Încăperile din dreapta și din stânga						lung. lăț.	25,12 5,50	138,16								
	În diagonală în diagonală						lung. lăț.	20,00 5,00	100,00								
4.	Suma totală a lipirii podului cu pământ						m.p.		534,16	p.f.		40.				213,66	
	I. Suma lucrărilor la pământ															527,48	
	II. Lucrări de zidărie																
	Pereții de bază, până la nivelul pământului, complet din cărămizi zidiți cu mortar din var alb																
	0,64 cm grosime pereți						lung. lăț.	117,00 0,64	74,88								

	0,48 cm grosime pereți	lung.	26,40					
		lăț.	0,48	12,67				
	Doi stâlpi la intrarea principală	lung.	2,80					
		lăț.	0,80	2,24				
	Total	m.p.		89,79				
		înălț.	1,60	143,66				
	Sub scara de la intrarea principală						5,30x1,90x1,20	12,08
5.	Suma pereților de bază până la nivelul pamânt.			m ³	155,74		p.f. 1168,05	
	Baza pereților și subteranul din cărămidă pură clădită cu mortar din var alb, până la înălțimea pardoselei							
	report							1168,05

Pag.3

8/11b

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	report															1168,05
	Lucrări la subteran															
	0,64 cm grosime pereți	lung.	51,00													
		lăț.	0,64	32,64												
	0,48 cm grosime pereți	lung.	28,40													
		lăț.	0,48	13,63												
	0,32 cm grosime pereți	lung.	5,50													
		lăț.	0,32	1,76												
	0,16 cm grosime pereți	lung.	20,34													
		lăț.	0,16	3,25												
	Total	m.p.		51,28							153,84					
		înălț.	3,00													
	La baza pereților															
	0,64 cm grosime pereți	lung.	117,00													
		lăț.	0,64	74,88												
	0,48 cm grosime pereți	lung.	26,40													
		lăț.	0,48	12,67												
	Doi stâlpi la intrarea principală	lung.	2,80													
		lăț.	0,80	2,24												

	Pereții sălii mari lung.	32,96x	0,48x4,50	=71,19			
	Tot aici pereții <i>attic</i>	32,96x	0,48x1,30	=20,57			
	peretele <i>attic</i> inferior						
	Frontonul din față și cel posterior	24,00x	0,48x1,30	=14,98			
	Cele două frontoane laterale	25,76x	0,48x1,30	=16,07			
	<i>Gibli</i> deasupra intrării principale	2,80x	0,48x1,10	= 1,48			
	Coșuri de fum cilindrice	1,50x	0,50x3,00	= 2,25			
8.	Pereții de cărămidă de la etaj		m.c.	126,54	p.f.	8,50	1075,59
	Lucrări diverse						
9.	112,90 m.c. cărămidă prinsă între suportii de fier în, subteran				p.f.	1,80	203,22
10	Tot aici, așezarea a 2786,40 kg suportii din fier.....					11	27,86
11	Așezarea a 50 buc.trepte din stejar între subteran și pod					80	40,00
12	Fixarea a 7 buc. de trepte de stejar în pivniță					60,00	4,20
13	51,84 m. liniari pervaz principal în jurul sălii mari					3,00	155,52
14	121,60 m. liniari pervaz principal în jurul părții inferioare a clădirii					250	304,00
15	80,64m. liniari pervaz inferior și superior în sala mare și holul mare					1,20	16,77
16	556,00 m.p.tencuirea plafonului cu trestie					70	289,83
17	1856,00 m.p. gletuire fină cu mortar alb din var și spoire în interiorul clădirii					40	742,40
	report						10648,12

Pag.5

8/12b

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

	report			10648,12
18	884,10 m.p. tencuirea ornamentală și vopsirea frontonului		250,00	2210,25
19	161,80 m.p. tencuire cu var hidrosopic la partea inferioară (soclu), exterioară din jurul clădirii		130	21034
20	459,94 m.p. terasit, pt. pavaj mozaicat în sala mare, în holul anterior, în 6 încăperi laterale și în holul posterior		3,00	1379,82
21	106,00 m.p. coli de plăci gudronate pentru izolarea pereților de bază.....		1,00	106,00
22	112,90 m.p. lucrări la plafonul bolții subteranei.....		60	6774
23	Tot aici 150,60 m.p. de gletuire fină.....		40	6024
24	46,45 m.p.cărămizi pătrate la pavajul bucătăriei, cămării și holului.....		120	5574
	II Suma lucrărilor de zidărie			14738,25
	III. Lucrări de pietrărie			
25	103 picioare liniare degresie, pentru trepți la intrare 15 / 30cm	p.f.	150	184,50
26	Montarea acestora, 103 picioare liniare.....		20	2060
27	28 picioare liniare plăci de piatră 18 / 25cm., din piatră dură de nisip la pervazul holului anterior		150	42,00
28	28' picioare liniare plăci de acoperit pervazul 16 / 28cm., din piatră dură de nisip, tot aici		260	7000
29	Tot spre așezare 56' picioare liniare.....		20	1120
30	Tot aici 40 de buc. baluștri din ciment pt. bucătărie turnat de 40 cm. așezare înaltă		200	8000
31	4 buc. capitele așezate pe cele patru coloane, din piatră dură de nisip, de la intrarea principală, conf. schiței		30,00	120,00
32	Tot pentru fixarea / așezarea acestora 4 buc.		150	6,00
	III.Suma lucrărilor efectuate de pietrari			50430

	IV. Lucrări de sculptură (stucatură n.n.)			
33	304 buc. balustre (turnate în gips), 55 cm. înalte la înălțimea pereților <i>attice</i>	p.f.	121	364,80
34	278 buc. sutenanți (tartány, Sparrenköpfe) în jurul pervazului /cornișei (turnat în gips)		110	305,80
35	98 buc. triglive (element decorativ) de 24 late și 60 lungi.....		130	127,40
36	24 buc. capitele în stil doric, de 35/55 cm, din gips		450	108,00
37	20 buc. capitele în stil ionic, de 45/35 cm.....		450	90,00
38	10 buc. pervaze semicurbate / sprânceană, cu grupațe de coroniță, deasupra ferestrei exterioare a sălii mari, din gips, cu fixare, conform proiectului		20,00	200,00
39	10 buc. pervaze semicurbate / sprânceană, netede, simple, la ferestrele inferioare, conform proiectului		20,00	200,00
40	16 buc. rozete sferice, cu diametrul de 26 cm		1,00	16,00
41	28 buc. balustre, înalte de 0,40 cm, din gips, de fixat sub marile ferestre semicirculare		1,00	28,00
	IV. Suma totală a lucrărilor de sculptură / stucatură			1440,00
	V. Lucrări de dulgherie, înălțări / ridicări și fixări / îmbinări			
42	135,29 m.p. planșeu de tavan din scândură de brad, cu planșeu de scândură de 3/4" lov* dedesubt și 4/4" lov? deasupra, în salonul mare		2,35	317,93
43	421,70 m.p. boltă / plafon din grinzi groase din brad la încăperile inferioare, jos de 3/4", sus 4/4" din scânduri de brad		2,20	927,74
44	135,29 m.p. de structură de acoperiș din brad, deasupra salonului mare, împreună cu lucrările de fierărie, conform proiectului		330	446,46
45	Tot aici, 17,00 m. liniari de grinzi – "maestru" (grinzi de îmbinare), din brad, de 24/30", utilizate la prinderea (înșurubarea) grinzilor de tavan / boltă		250	42,50
46	Tot pentru acestea 10 buc. , șuruburi lungi de 55 cm		80	8,00
	report		~	1742,63

Pag 7

8/13b

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
report															1742,63	

* probabil unitate de măsură, țol?

47	421,70 m.p. structură de brad în jurul primei clădiri	p.f.	160	674,72
48	133,80 m.p. structură din scânduri din bucăți de 3/4" lov?, sub acoperișul de tablă de deasupra încăperii.....		70	93,66
49	524,50 m.p. de structură din scânduri din bucăți de 3/4" lov?, sub tabla acoperișului inferior.....		70	367,15
50	68 buc. coli de scânduri la pervazul /cornișa vălurită (?) a marelui salon și al holului anterior		80	54,40
51	50 buc. elemente de trepți în casa scârilor de 50 mm grosime, din plăci de stejar, lungi de 1,30, trase la rânda		350	175,00
52	Tot aici, montarea de scânduri în partea inferioară cu elemente de 3/4" lov?, în total 8,70 m.p.			70,09
53	26 buc. cadre / rame de uși din lemn de brad, de diverse mărimi, la încăperile de la parter.....		4,00	104,00
54	Tot aici, 2 buc. cadre / rame de uși din lemn de stejar, în spațiul de intrare dintre holul anterior și marele salon.....		10,00	20,00
55	1 buc. cadru / ramă de ușă din stejar, la pivniță		8,00	8,00
56	7 buc. trepți din stejar de 16 / 20 cm lov?, la pivniță.....		2,50	17,50
57	5 buc. cadre / rame de uși din stejar, cu prag, la subsol		6,60	32,50
58	O toaletă, de sine stătătoare, cu două compartimente, cu hazna/fosă septică, cu pereți, cu structură din lemn de brad în partea superioară, cu scânduri giluite pe lateral, acoperită cu șindrilă, vopsit în exterior, parțial, állag (?)			150,00
	V. Suma lucrărilor de dulgherie			3445,65
	VI. Lucrări de tinichigerie			
59	133,80 m.p. acoperământ cupolar de tip solz deasupra salonului principal, cu două vopsiri cu colorant pentru tablă, cu plăci din tablă.....		450	602,10
60	Tot aici 12 m. liniari de nervură bordurată cu tablă de zinc galvanizată.....		5,00	60,00
61	38,80 m. liniari de pervaz tip cunună, în jurul cupolei.....		8,00	311,20

	report			973,30
--	--------	--	--	--------

Pag. 8

8/14a

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	report														973,30	
62	8 buc. decorațiuni la geamuri, galvanizate, tot aici													60		480,00
63	524,50 m.c. acoperiș din placă neagră din fier, la clădirea inferioară, cu dublă vopsire cu vopsea pentru tablă.....													2,00		1049,00
64	112,00 m. liniari de strașină bordurată, în jurul marelui salon și al clădirii inferioare.....													280		313,60
65	76 m. liniari de țevă de scurgere vopsită													150		114
66	8 buc. ferestre de iluminat prin tavan, cu sticlă montată la nivelul inferior al clădirii, de 30/40 cm.													6		48,00
67	106,40 m. liniari acoperământ la <i>attică</i> , din tablă de zinc													180		191,50
68	123,90 m. liniari acoperământ principal la pervaz din tablă de zinc													220		272,58
69	20 buc. ghivece / vase din tablă de zinc galvanizat conform proiectului.....													25,00		500,00
70	3 buc. uși de ieșire spre acoperiș													5,00		15,00
	VI. Suma lucrărilor de tinichigerie															3935,40
	VII. Lucrări de tâmplărie, lăcătușerie, vopsit și montat sticlă în subsol															
71	2 buc. uși simple / cu o aripă, cu sticlă de 0,16 cm. căptușite drept, prinse în fier, vopsite, cu montură de sticlă de 0,95 / 190, în bucătărie și în debara.....													24,00		48,00
72	2 buc. uși cu o aripă, în cruce, de 16 cm, căptușite drept de 0,95 / 190, prinse în fier, vopsite.....													22,00		44,00
73	1 buc. ușă cu o aripă, la cămară, prinsă în fier, vopsită, 80 / 190													20,00		20,00

74	1 buc. ușă cu o aripă, la pivniță, 100 / 160		20,00	20,00
75	5 buc. ferestre cu două aripi, cu geam spre interior, de 0,75 / 0,80, prinse în fier, vopsite, cu sticlă montată		9,00	45,00
76	Tot la acestea 5 buc. gratii din fier, 0,75 / 0,80		4,00	20,00
77	46,70 m.c. podele din scândură de brad, cu căptușală din lemn de stejar, în camera supraveghetorului și în debara		150	70,05
	report			267,05

Pag.9

8/14b

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
	report														267,05		
	Parter																
78	1 buc. ușă cu două aripi la intrarea principală spre salonul principal, de 150/285, cu dimensiunile interioare de 0,48 cm, căptușală sculptată, îmblănit cu stîngii decorative, prinsă în fier, vopsită										48,00						48,00
79	Identice, o ușă de interior din fier, cu 2 aripi, infierată, vopsită										90,00						90,00
80	9 buc. deschideri de uși (rame/ancadramente), fără aripi (uși), de 100/285, dintre acestea 3, respectiv 6 bucăți a 0,48 cm și 0,32, cu căptușală lată sculptată și cu îmblănire cu stîngii la sala mare și cele laterale, vopsite....										22,00						198,00
81	4 buc. uși pline cu o aripă, de 100/220 dimensiunea interioară 0,32cm, sculptată și cu îmblănire cu stîngii decorative, prinse în fier, vopsite, pentru biroul secretarului și al sălii de consiliu, camera supraveghetorului și casa scării										25,00						100,00
	Ferestre																
82	4 buc. ferestre semicirculare cu deschidere spre interior, de 120/280 la tocul interior, prinse în fier, montată cu sticlă <i>soliu</i>										40,00						160,00
83	Tot la acestea 4 buc. jaluzele cu paleți din fier, prinse în fier și vopsite.....										75,00						300,00
84	4 buc. ferestre cu deschidere spre exterior și interior, de 100/200, prinse în fier, vopsite și încadrate în sticlă <i>soliu</i> , pentru biroul secretarului și sala de consiliu,.....										42,00						168,00

85	Tot la acestea 4 buc. coli de tablă metalică, prinse în fier și vopsite.....		45,00	180,00
86	4 buc. ferestre cu deschidere numai spre interior, spre părțile posteriore cu nr. III și IV cu sălile laterale, cu dimensiunile interioare de 100/200, prinse în fier, vopsite și încadrate în sticlă <i>soliu</i>		26,00	104,00
87	Tot aici 4 buc. coli de tablă metalică spre interior, prinse în fier și vopsite...		45,00	180,00
88	1 buc. fereastră cu 4 aripi, externă și internă, cu deschidere spre interior și exterior, cu lemn intermediar încovoiat, în camera supraveghetorului, prinsă în fier, încadrată cu sticlă comună de 100/200		38,00	38,00
	report			1833,05

Pag.10

8/15a

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
	report													1833,05			
89	1 buc. fereastră simplă, cu 4 aripi și cu deschidere spre exterior cu toc/ramă „ <i>steinfüller</i> ”, cu dimensiunile interioare ale tocului de 100/200, în casa scărilor, prinsă în fier, vopsită și încadrată cu sticlă comună											20,00					20,00
90	La acestea se adaugă 2 buc. gratii din fier de 100/200											12,00					24,00
91	5 buc. ferestre semicirculare interne, cu lățimea de 2,00 și înălțimea de 2,80 la coridorul posterior, prinse în fier, vopsite, cu sticlă <i>soliu</i>											30,00					150,00
92	La acestea se adaugă 5 buc. gratii din fier, vopsite											12,00					60,00
93	10 buc. ferestre interne cu deschidere spre interior, prinse în fier, vopsite, încadrate cu sticlă <i>soliu</i> , cu lățimea de 0,95 și înălțimea de 2,20, în marele salon											25,00					250,00
94	Tot aici 4 buc. ferestre interne, de 60/180, ca mai sus											20,00					80,00
95	2 buc. ferestre semicirculare interioare pt. salonul mare, late de 2,50 și înalte de 1,30, prinse în fier, vopsite, încadrate cu sticlă <i>soliu</i>											40,00					80,00
96	60,00 mp. podele din brad cu lemne în suport, biroul secretarului și sala de consiliu											1,50					9,00

	VII. Sumele aferente lucrărilor de tâmplărie, vopsit și încădrări cu sticlă.....			2596,05
	VIII. Obiecte din fier			
98	Recipiente în subsol, 18 cm. înalte 8 buc / 5,40 lungi 43,20 8 buc. / 6,00 lungi 48,00 Total 91,20ml. total	2462,40		
	0,16 cm. înalte: în partea superioară a coloanelor / pilonilor			
	3 buc. / 4,50 lungime 13,50 ml. total	324,00		
	Prețul total al obiectelor din fier kg . 2786,40	p.f.	16,50	459,76
99	1700 kg. Susținători pe pereți și prăjitor din fier	p.f.	22,00	374,00
	report			833,76

Pag.11

8/15b

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	report															833,76
100	35,20 m. liniari de grilaj din fier forjat pe cupola de deasupra marelui salon.....															704,00
101	1 buc burlan de rezervă la corpul pentru încălzire și un prăjitor, cu montare în bucătăria supraveghetorului															30,00
102	4 buc. sobe din fontă, cu burlane în încăperea supraveghetorului, a secretarului și în sala de consiliu															112,00
	VIII. Suma obiectelor din fier															1679,76
	Recapitularea sumelor															
I	Suma lucrărilor la pământ															527,48
II	Suma lucrărilor de zidărie															14738,25
III	Suma lucrărilor efectuate de pietrari															504,30
IV	Suma lucrărilor de sculptură /stucatură															1440,00
V	Suma lucrărilor de dulgherie															3445,65
VI	Suma lucrărilor de tinichigerie															3935,40
VII	Sumele aferente lucrărilor de tâmplărie, vopsit, încădrări cu sticlă															2596,05

VIII	Obiecte din fier		frt.	1679.76
	Total general		frt.	28866,89

Pag.12

Nesemnnt**Neparafat**

Conținutul succint al documentului: - Iată un model de **buget**, de fapt un **antecalcul**, deosebit de detaliat, întocmit până la *ultimul bănuț*, mai precis până la *ultimul krăițar*; spre a fi în ton cu epoca. Calculele se derulează pe parcursul a 12 pagini, între colile însemnate cu numerele 10 – 15. Întreg antecalculul este conceput în **opt capitole**, în funcție de specificul muncilor efectuate, numerotate de la I la VIII. La sfârșitul calculelor se face un **cuprins** succint al celor opt capitole, având menționate, în dreapta sumele, în parte la fiecare capitol, după care este consemnată **suma finală**. Fiecare capitol, la rândul său este împărțit în subdiviziuni, 102 în total, numerotate cu cifre arabe, diferite ca mărimi, raportate la fiecare capitol în parte. În dreptul fiecărui text apar două coloane cu cifre, consemnând costul individual pe produs, iar la sfârșit de capitol se consemnează suma totală. Este de presupus că acest **buget / anticalcul** este același cu cel care a participat la concurs, însoțind schița / planul de construcție. –**Antetul:** este conceput pe patru coloane, ultimele două subdivizate pe trei subcoloane care, la rândul lor se subîmpart din nou, a treia coloană în câte trei subcoloane mai mici, iar a patra în patru, cinci, respectiv 7 minicoloane. Pare să se fi ținut cont de tot. Doar de neprevăzut nu s-a ținut cont....E posibil să se fi strecurat și unele erori.

Comentariu la formă și aspect la colile nr. 8/10a, /10b, 8/11a, /11b, 8/12a, /12b/, 8/13a, /13b, 8/14a, /14b, 8/15a, /15b; - **Antetul / emitentul:** - este tipizat, tipărit bilingv, în limbile maghiară și germană însă la întocmirea **bugetului de cheltuieli**, nu s-a ținut cont de el, folosindu-l ca simplu suport pentru un text caligrafic, estetic și citeț; - **Destinatar:** Societatea de Arheologie și Istorie a comitatului Bihor cu mențiunea destinației și a parolei concursului; -**Emitent:** Biroul de proiectări a arhitectului / constructorului Kálmán Rimanóczy - **Datare:** aceeași cu cea de accept: 30 aprilie 1890, deasupra antetului de pe pagina 1 a Antecalculului; **Localizat: Loco,** prin indicarea de sub titlul principal. În principiu calculele par perfecte.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: 8**Nr. paginilor documentului: 1**

8/1

Un doritor să rămână anonim, din Budapesta. 20 ft. (notă din partea unui membru al S.A.I.J.B.)

Măritului domn Canonic,

După cum văduva săracă din evanghelie ardea de dorința de a-și dărui

obolul cutiei milei din templu, tot astfel dorește și semnatarul acestei scrisori să contribuie la înființarea muzeului Ipolyi din Oradea, pe care, o trimite în cursul zilei de azi, Îălțimii voastre, pe calea unei recipise poștale, însoțită de umila mărturie, spre a avea amabilitatea ca aceasta să ajungă la locul destinației.

30.04.1890

Semnată:

Un necunoscut

Neparafată:

Conținutul succint al documentului: - este un act de donație din partea unui necunoscut, redactat cu propria mână pe o coală de mărime A4; - nu este autentificat; - în partea superioară a colii, un membru al societății consemnează conținutul, proveniența și donatorul.

Comentariu la formă și aspect: - actul de mână, primul de acest fel din conținutul dosarului de față, este doar un exemplu din lungul șir de donații în bani făcute de locuitorii urbei, de cei ai comitatului, dar și de alții din afara Bihorului, încă dinainte de 1871, în vederea construirii unei instituții muzeale⁶. Este un gest frumos al unui locuitor a capitalei de atunci, pătruns de percepțiile biblice și sentimente patriotice, care aprecia importanța actului cultural din orașul de provincie al imperiului.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: 5

Nr. paginilor documentului: 2 (1/2, 2/2)

1/2

Destinatar: *Prestigiosului Comitet al societății de arheologie și istorie al județului Bihor*

Expeditor: *Raportul lui Samuel Gálbory casier al societății*

Conținutul: *cu privire la situația casieriei / financiară și a stării construcției muzeului și asupra sumelor de bani încasați, pe de o parte și a ofertelor făcute, pe de altă parte, până la data de 20 septembrie.*

2/2

Către prestigiosul Comitet

Am onoarea de a raporta cu respect că, până în ziua de azi / momentul de față, în casieria societății noastre sunt, sub formă de bani gheață / peșin, 151 forinți și 59 krețari.

În vederea construirii muzeului au intrat

în primul rînd sub formă de bani gheață

1582 frt. 70kr. și*

în al doilea rînd sub formă de oferte

3348 frt. ---

Aceasta sumă din urmă cuprinde cei 1000 de frt., ofertă verbală a Înălțimii sale domnul episcop de rit latin al Oradiei; precum și 1000 frt. de la Capitlul de rit

⁶ Ioan Tóth, *op. cit.*

latin și oferta de 1200 frt. făcută de către marele prepozit.

Data și locul emiterii: Oradea, la 20 septembrie 1890

Semnat:

Gálbory Samuel

**Banii gheață sunt depuși la casieria Casei de economie orădeană și la Banca bihoreană de Comerț, Industrie, produse și credit, într-un carnet de depozit.*

K.m.f. (kelt mint fent, magh. = emis la data sus menționată)

Pt. confirmare

Același

Conținutul succint al documentului: - este o notificare de mână care indică locul depozitării sumelor peșin donate în scopul construirii clădirii muzeale;

Cometariu la formă și aspect: - actul este întocmit de mână, pe o coală de mărime A4, cu scris caligrafic grăbit, având drept scop raportarea unei sume în fața superiorilor; - informații precum emitentul, destinatarul, locația, datarea și semnătura sunt cuprinse și specificate de către noi în act.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: 20

Nr. paginilor documentului: 1

Destinatar: membrii comisiei de predare primire a parcelei destinate construcției noii clădiri muzeale

Invitație / Circulară

Din împuternicire prezidențială am onoarea de a aduce la cunoștința membrilor comitetului mai sus desemnat de a se deplasa în vederea preluării parcelei / lotului (destinat construirii n.n.) muzeului, mai jos menționații, că deoarece procedura de predare și primire a terenului se va face la fața locului, la 16 ale lunii în curs, luni, orele 4 p.m.

Adunarea și pornirea la și de la casa orășenească (primărie n.n.) la orele ½4 p.m. (jumătate la patru =3,30 n.n.).

Rog pe onorații membrii ai comisiei a avea amabilitatea a se prezenta în număr (formulă n.n.) complet(ă) de preluare.

Sámuel Gálbory – senior

Semnătură indescifrabilă cu creion albastru

Márton Hegyessy

Semnătură indescifrabilă cu creion albastru

Mihály Mezey

Semnătură indescifrabilă în roșu

Emisă la Oradea, la 13 octombrie 1893

Din împuternicire prezidențială

Pál Baróthy
ajutor muzeograf, locțiitor de secretar

Conținutul succint al documentului: - este actul care consfințește, în sfârșit atribuirea unui teren, de către episcopul rom. cat. de Oradea, Schlauch, către S.A.I.J.B. în vederea construirii unui edificiu muzeal **propriu**, primul și ultimul de până acum.

Cometariu la formă și aspect: - cu toate că este redactat caligrafic, pe o coală de tip A4, el nu nu-i decât o ciornă, pe post de circulară, având drept scop convocarea la fața locului a membrilor comisiei societății, desemnați să participe la predarea, respectiv primirea terenului destinat construcției. Rog a consulta în acest sens documentul nr. 84 (1/3, 2/3 și 3/3)

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.: 18

Nr. paginilor documentului: 1

Rezervă completare la bugetul /antecalculul

Anexă a bugetului /atecalculului emis anterior, la 3 iunie 1891

Completează documentul nr. 8/10

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unitați		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Antet tipărit în limba maghiară și germană																
Asupra confecționării roletelor din fier la cele cinci deschideri din holul din față																
1	5 buc. tocuri din lemn de stejar gilit și <i>untolva</i> (operațiune după giliure) cu rolete din brad <i>zakennympel</i> , (vopsit cu unguent)														38	190
2	Fixarea celor de mai sus, 5 buc.														5	25
3	20,90 m ² rolete din tablă de metal, prinse în fier, vopsite, pentru cele cinci deschideri														9,50	198,55
4	5 buc. rame semicirculare cu iluminarea de sus, cu sticlă <i>soliu</i> , cu montare, prindere în fier, vopsite														30	150
5	Tot aici 5 buc. grilaje decorative din fier forjat, vopsite														30	150
	Total														achit.	713.55
	La bugetul /antecalculului din 30 iunie 1891 cu suma modificată														achit.	30131,41
	Din buget / antecalcul se vor omite punctele 79 și 82 privind 2 prețul a 2 uși din fier, a 90-50 frt.															140
	Compartimentul construcții								achit.	30704,96						

Semnat

Kálmán Rimanóczy

Locul și data

Constructor
Văzut (supraviziat n.n.)
Oradea, la 14 indescifrabil 1894
președintele societății
(indescifrabil)

Neparafată

Conținutul succint al documentului: - avem în față o completare, a III-a de acest fel, la antecalculul / bugetul întocmit la 3 iunie 1891, a II-a în ordinea croologică, care lipsește din acest dosar. Aceasta, ultima, probabil că a fost concepută tot pe mărirea unei pagini și se referea fie la o modificare, fie la o completare cu noi lucrări, fie la ambele. Cel de-al III-lea act, cel de față, adaugă noi lucrări, consemnate în 5 puncte și elimină conținutul a două puncte (79 și 82), modificând suma, prin ridicare, la 30704,96 frt / kr.

Actul a fost semnat atât de executant cât și de către beneficiar.

Cometariu la formă și aspect: - completarea la bugetul / antecalculul din 30 iunie 1891 s-a întocmit pe un formular tip A4, tipărit, cu antet și liniat. Caracterele literelor sunt diverse. Textul este bilingv: maghiar și german.

Textul antecalculului în sine a fost redactat caligrafic cu scris frumos de mână, cu unele majuscule decorate cu înflorituri.

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.: 8/ 21a, /21b, 8 /22a, 22b, 8/23a, /23b 8/24a, /24b

Nr. paginilor documentului: 8

8/21a

Timbru fiscal
50kr:

As. 2506/804 l.a. contabilizat
Oradea, 19 oct. 1894

Ștampilă parțial ștearsă
(a Oficiului de Impozite) în
centru cu stema e veche Ungariei

Contract de antreprenoriat

Care pe de o parte a fost încheiat între „Societatea de arheologie și istorie a comitatului Bihor”, iar pe de alta de către Kálmán Rimanóczy, mastru constructor orădean, în calitate de întreprinzător, cu privire la muzeul ce urmează a fi construit la Oradea pe terenul / parcela înscrisă sub nr. cadastral 4637, înregistrat în Cartea Funciară din Oradea, în beneficiul societății amintite, antreprenoriat amintit cu care s-a convenit asupra următoarelor:

1. Kálmán Rimanóczy angajează de la societatea beneficiară susmenționată, construirea muzeului ce reprezintă proprietatea societății, pe terenul mai sus descris, pentru suma de 30.704,96 adică treizeci de mii, șapte sute patru florini a(ustrieci) și 96 de krăițari, așa după cum construirea acesteia a fost aprobată în mod definitiv, de

către comitetul societății prin hotărârea sa cu nr. XVII / 94.

2. Antreprenorul se obligă ca, în cazul în care contractul va fi aprobat până la 15 octombrie anul în curs, să demareze lucrările la fundație, pentru ca, încă în acest an să le termine, iar întreaga lucrare să o încheie până la 31 decembrie 1894. Se specifică faptul că, antreprenorul va preda clădirea conform proiectului și se obligă a prezenta întreaga utilare coform antecalculului.

3. La construcția muzeului, ca îndreptare vor servi și vor reprezenta drept anexe ale acestui contract, documentele acceptate de către societate și semnate de către antreprenor, precum: fostul proiect de concurs cu moto-ul „Ipolyi”, antecalculul emis din 30 iunie 1891 (I-ul n.n.), completarea la antecalculul din 15 februarie 1894 și decizia comitetului nr. XVII din 13 aprilie 1894, anexe a căror fiecare punct în

pag.23

8/21b

parte, antreprenorul se obligă să le îndeplinească și care puncte în parte, din anexe, contractul de față nu este avizat a le modifica, care puncte iar în cazul în care între obligațiile cuprinse în contract și obligațiile constatate în anexe s-ar ivi conflicte, de fiecare dată, drept factor decisiv se vor considera interpretările unora dintre punctele anexelor.

4. Desfășurarea lucrărilor la construcție vor fi supravegheate de către o comisie anterior mandatată de către comitetul societății. Această comisie rezolvă toate problemele legate de construcție și intermediază tot ceea ce urmează a fi executat, care sunt necesare ca lucrările de construcție să se desfășoare conform proiectului, de unde decurge faptul că antreprenorul este obligat să se adreseze acestei comisii cu orice solicitare, reclamație ori căutare, iar toate instrucțiunile și deciziile privind rezolvările de către antreprenor a problemelor privind construirea, vor fi trecute prin această comisie.

5. Tot această comisie intermediază supravegherea nemijlocită a lucrărilor de construcție. Obligația ce decurge din acest obiectiv este de a supraveghea, în mod contiuu, la fața locului, pentru ca angajatorul să execute lucrările în acord absolut cu proiectul, în acel scop, corect și solid din punct de vedere tehnic, în continuare, pentru ca, toate materialele de construcție să fie aduse în stare calitativă, în general pentru ca lucrările, în toate privințele, să fie executate conform condițiilor cerute de arhitectură și de către contract, în mod exact și conștiincios; datoria sa, în continuare, este să dea indicații în toate acele cazuri – în care angajatorul lucrării / antreprenorul va avea dubii / reclamații cu privire la planul de construire și condițiile antreprenoriale. Într-un final, datoria sa este de a verifica și a face observații la actele antreprenorului cu privire la plățile parțiale.

pag.24

8/22a

În schimb antreprenorul este dator să anunțe lucrările, recepțiile și controalele și să asigure muncitori, unelte, mijloace pentru acestea, etc. de atâtea ori de câte, comisia

de supraveghere o va solicita, fără a percepe plăți separate sau recompense. Pe mai departe antreprenorul poate fi obligat să prepare eșantioane ale unor detalii și să le prezinte comisiei de supraveghere a lucrărilor, înainte de începerea lucrărilor, în scopul analizării și acceptării acestora și urmând ca de observații comisia să țină cont.

6. Decontul se va face coform prețurilor prestabilite, în cazul unor schimbări în proiect, surplusul, respectiv minusul de lucrări, conform condițiilor de bază și a punctului 10 din acest contract, va trece în favoarea, respectiv defavoarea angajatorului lucrării.

7. În cazul în care angajatorul va deceda înainte de încheierea lucrărilor angajate, toate drepturile și obligațiile ce decurg din contract, vor trece asupra urmașului său legal.

8. Dacă angajatorul va subcontracta vreuna din obligații unei terțe firme, aceasta, în raport cu societatea, nu vor fi considerate drept parteneră. De lucrările stipulate în contract numai angajatorul principal va răspunde.

9. Lucrarea va fi predată de către antreprenor comisiei de supraveghere, la fața locului, de linia construcției și înălțimile existente, prin participarea e obligatorie a inginerului șef al orașului, de afișarea acestora tot el urmând să se ocupe, de intermedierea acestuia se obligă să se ocupe tot angajatorul lucrării. Afișarea părților rămase din lucrare vor fi mijlocite de către antreprenor sau de către personalul împuternicit de către acesta, pe lângă responsabilitatea acestuia pe cheltuiala lui. Prin aceasta, afișarea și definirea oricărei alte dimensiuni desemnate, se va face sub observația comisiei de supraveghere a

pag.25

8/22b

lucrărilor de construire și va avea tot dreptul să modifice indicațiile cu lipsuri sau greșelile făcute de către antreprenor și să comande respectarea precisă a proiectului. Antreprenorul, întrucât materialele transportate de către acesta, din cauza întocmirii unei balanțe în amănunțime / detaliu, va măsura și greutatea, este obligat ca pe întreaga durată a lucrărilor, să asigure pe proprie cheltuială, la fața locului un cântar verificat, de ordinul zecimilor. În sfârșit, antreprenorul este obligat să utilizeze propriul sistem metric, de lungime, cubi și greutate, pe care să le adapteze la etaloanele standard ale comisiei pentru construcție, ca unele care, în caz de proces, vor fi considerate drept unice și exclusiv competente.

10. În cazul în care comisia de verificare a construcției va găsi de cuviință, pe parcursul lucrărilor, să schimbe parametrii sau structura unora dintre eșantioane, sau să comande utilizarea altor materiale, sau, în fine, dacă s-ar angaja la lucrări mai multe sau mai puține, față de cele stipulate în contract, ori ar pretinde îndepărtarea unor lucrări deja efectuate, antreprenorul este obligat, fără drept de apel, să execute orice comandă de acest fel, venită din partea comisiei de verificare. În cazul acesta dacă drepturile bănești aferente antreprenorului, nu se pot stabili în baza

antecalculului, se vor recurge la o înțelegere de comun acord. Într-o astfel de situație în care într-un astfel de caz, nu s-ar ajunge la o înțelegere cu antreprenorul, comisia de control are dreptul ca să transfere lucrările sau transportul în cauză unei alte firme sau să o execute în regie proprie.

11. Conform punctului 1. al contractului de față, cu privire la cheltuielile aferente întregii lucrări, prețul constatat este de 30704, adică treizeci de mii șapte sute

pag.26/4

8/23a

Timbrat cu timbru fiscal de 50 kr.

florini austrieci și 96 de kr., sumă din care antreprenorul pe întreaga perioadă a lucrării, periodic, dar nu mai mult de o lună, va încasa plăți în rate. Plata ratelor se va face raportat la calitatea lucrărilor efectuate, în baza statelor de plată în rate, întocmite de către antreprenor și semnate de către comisia de verificare, printr-o prezentare detaliată făcută de către comisia pt.costrucție, asupra sumei acceptate, cu trimiterea acesteia la casierul societății care, după scăderea a 5%, ce reprezintă ratele de supervizare, se va vira în cel târziu în 15 zile. Rata de supervizare de 5, cinci la sută, astfel reținută, va fi restituită antreprenorului abia după expirarea termenului de garanție, după ce aceea a fost considerată drept cauțiune și răspundere. Antreprenorul își rezervă dreptul de a înlocui, după încheierea definitivă a lucrărilor de construcție, după recepționare și supracontrol și găsirea acestora drept acceptabile din punct de vedere cantitativ și calitativ cu bilete valorice apte de cauțiune, caz în care, biletele valorice se vor restitui, în termen de 15 zile, de către casierul societății, iar în locul acestora se vor depune în casierie emisiuni valorice. Toate plățile se vor mijloci în emisiuni bancare sau de stat austriece și toate operațiunile financiare, chitanțele și orice fel de acte vor fi prevăzute cu timbre regulamentare, totodată suma aferentă (conform articolului XXVI, paragraful 10 din anul 1881), se va încasa de către antreprenor.

pag 27/5

8/23b

12. Supervizarea lucrărilor de construcție se vor executa doar după încheierea acestora. În acest scop, după încheierea lucrărilor, comisia de supraveghere va emite, în contul antreprenorului, o adeverință asupra execuției corecte a lucrărilor, cu specificarea că supervizarea se poate executa de către o comisie de specialiști împuternicită de către comitetul societății. Supervizarea tuturor lucrărilor terminate, în baza prezentării finale a borderoului, are drept rezultat întocmirea unui proces verbal cu caracterul unei recenzii / critici tehnice, în baza căreia, în cazul executării impecabile a lucrării, suma condiționată pentru lucrare, în urma acceptului comisiei de supraveghere și a ratei finale propuse în urma procedurii comisiei de supervizare, în cazul nepreluării legale conform consemnării din punctul următor se va vira în cel

mult 30 de zile. Apariția unor lucrări efectuate în plus sau în minus, vor fi prezentate cu această ocazie de către antreprenor într-o factură separată, în care orice sumă, cel vizează, în plus sau în minus, va fi consemnată și dovedită, specificând în mod clar că antreprenorul în acest calcul final, nu poate emite alte pretenții în această factură finală cu privire la eventualele pretenții neenunțate, respectiv nejustificate sau privind dreptul cuvenit, precum și cele privind eventualele prezentări dezavantajoase de oferte de lucrări, în baza acestui contract, iar dacă s-ar întâmpla să aibă astfel de pretenții, pe acestea le-ar pierde în favoarea societății. Orice lipsuri sau defecte care, eventual, s-ar arăta cu prilejul supracontrolului, se vor remedia și completa în mod corespunzător, de către antreprenor, fără întârziere, pe propria cheltuială și conform obligațiilor stipulate prin contract și numai după efectuarea acestora va fi declarată lucrarea drept terminată conform aprecierii comisiei de supraevaluare, iar supervizarea considerată ca încheiată. Împotriva comisiei de supracontrol, respectiv împotriva membrilor acesteia, antreprenorul nu poate face contestație, iar muncitorii

pag28/6

8/24a

și uneltele necesare supracontrolului vor fi puse în mod gratuit la dispoziția comisiei de evaluare de către antreprenor.

13. Societatea beneficiară a construcției dă dreptul antreprenorului, în ce privește dreptul ratei finale a sumei preconizate a fi achitate pentru lucrare, mai mult, chiar și ratele achitate la intervale de timp, în cazul în care suma deținută de către casieria societății nu ar acoperi cererea, spre a se face plățile până la 1 ianuarie 1897, în acest caz societatea se obligă să achite antreprenorului, după aceste rate dobânzile casieriei aferente acestui timp.

14. Obligația de a garanta întreaga lucrare se va stabili la termenul de un an, garanție ce va intra în vigoare în ziua în care clădirea muzeului va fi preluată de la antreprenor de către societate. Fac excepție de la termenul de garanție operațiunile de chituire, ale lucrărilor de sticlărie, lipsurile provocate prin consumuri obiective, a căror constatare privește comisia de supraevaluare trimisă de către societate, la timpul potrivit. Ratele reținute drept garanție, în baza punctului 11, eventual emisiunile valorice ce le vor înlocui pe acestea, până la finalizarea termenului de garanție, urmată de efectuarea reevaluării finale, vor rămâne în custodie / depunere, în detrimentul sau al remedierii eventualelor lipsuri de către antreprenor. Antreprenorul este obligat, pe întreaga perioadă a garanției, să remedieze în totalitate, pe cheltuială proprie, lipsurile ce vor apărea, decurgând din lucrările defectuoase ori din utilizarea de materiale de slabă calitate și să achite toate pagubele care, ar putea izvorî fie din propia neglijență, fie din faptele propriilor angajați.

15. Contractul de față se va întocmi într-un singur exemplar original care, după aprobarea sa de către adunarea generală se va semna de către președinte în calitate de reprezentant al societății, exemplar original ce se va depune în casieria

pag. 29/7

8/24b

societății și din care se va întocmi câte un exemplar autentificat care se va înmâna antreprenorului și comisiei de supraveghere a lucrărilor. Contractul va fi investit cu putere juridică executivă pentru antreprenor; imediat după semnarea acestuia, iar pentru societate după semnarea de către adunarea comună.

16. Orice obligație decurgând din acest contract cu privire la cheltuielile de timbru ori alte taxe, privesc în exclusivitate angajatorul.

17. Cu orice diferend provenit din acest contract de antreprenoriat, reclamantul se va putea adresa spre rezolvare și va opta după dorință, spre soluționare, către competența oricărei judecătoria / instanțe regale orădene și va adăuga adaugă cheltuielile de judecată.

Contractul de față este acceptat de către antreprenor și se va semna după citire și explicare.

Redactat la Oradea, la 11 octombrie 1894

În fața noastră

Nándor Mocsányi
Márton Hegyesi

Kálmán Rimanóczy
arhitect / constructor

Adnotare la contract:

În cadrul adunării generale a „Societății de arheologie și istorie a comitatului Bihor și a orașului Oradea”, ținută la locul și ziua mai jos indicată, contractul de față, în totală sa întregime / conținut se aprobă și autentifică prin semnătura mea ca reprezentant al societății.

Redactat la Oradea, la 14 oct. 1894

Ștampilă

Oficiu regal ungar pt. Impozite

Intrat / înregistrat

Ziua **19** luna **X** **894**

Nr. 2506, 894

László Beöthy
președintele societății

Conținutul succint al documentului: - este un contract de angajare de construire a clădirii noului muzeu orădean “Ipolyi”, încheiat între Kálmán Rimanóczy sr. în calitate de arhitect-constructor, pe de o parte, respectiv Nándor Mocsányi și Márton Hegyesi reprezentanți S.A.I. pe de alta; - documentul emis de către angajatorul lucrării, K.R. în calitate de antreprenor, arhitect și constructor este structurat pe 17 puncte care stipulează condițiile efectuării lucrării, dintre care amintim câteva: numele angajatorului, suma pentru care se angajează să efectueze lucrarea, acordul Comitetului S.A.I.C.B. în baza temeiului legal (punctul 1); - termenele demarării, 15

octombrie 1894, respectiv al încheierii lucrărilor la fundația clădirii, 31 decembrie 1894 (punctul 2); documentele care stau la baza contractului, printre care **Proiectul** cu motto –ul “Ipolyi”, în baza căruia s-a câștigat concursul și **Antecalculul** costurilor lucrărilor ce urmau a fi efectuate (punctul 3) ș.a.m.d.; - pe celelalte puncte, până la 17, nu le mai înșirăm, ele fiind exprimate cu multă claritate și acuratețe, constituind un model de contract care s-a străduit să includă, pe cât posibil, cât mai multe detalii; - dar cum nimic nu este perfect, după cum se va vedea în cele ce urmează, actul a rămas perfectibil și a fost completat în baza descoperirii unor vicii ascunse din lucrări, apărute după construirea clădirii.

Cometariu la formă și aspect: - contractul a fost redactat de mână, cu scris caligrafic destul de citeț, fără a se ridica la estetica altor acte similare; textul în sine mai include și următoarele informații:

- **Emitetul:** Kálmán Rimanóczy sr., arhitect-constructor,
- **Destinatar:** S.A.I.C.B.,
- **Ștampila:** Oficiului de Impozite Oradea, cu stema Ungariei istorice,
- **Emisă la:** Oradea, la **data** de 11 octombrie 1894,
- **Înregistrată la:** 19 octombrie 1894,
- **Timbrată:** la paginile 8/21 și 8/ 23 cu două timbre fiscale în valoare de 50kr. fiecare.

Conținutul contractului este conceput și redactat extrem de greoi, cu fraze interminabile, cu termenii de ordin tehnic, juridic, economic și contabil. Ar fi fost de preferat ca frazele să fi fost scindate în altele mai scurte sau chiar în propoziții. Limbajul este tribut ar sfârșitului de secol al XIX-lea.

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.: 8/25, 8/26

Nr. paginilor documentului: 2 (1/2, 2/2)

8/25

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani						
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total		
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Antet tipărit în limba maghiară și germană																	
<i>-/ a Dare de seamă contabilă asupra construirii „Muzeului Ipolyi”</i>																	
1	Săpături în pământ								165,65			35					57,98
2	Umpleri cu pământ								165,65			15					24,85
3	Betonări cu măsurători la subsol								53,74			750					403,05
4	Pereți în subsol și la bază								312,66			780					2.438,75
5	2 buc. de jumătăți de uși din stejar											650					13,00
												frt.					2.937,63

Deoarece până în momentul de față cantitatea de lucrări efectuate nu se poate evalua în mod precis, propun a se achita o rată de 2000, adică două mii de forinți.

*Emis la Oradea, la 22 ianuarie 1895**Károly Száhlender**memburu al comisiei de supraveghere a construcției**Dávid Punk**memburu al comisiei de supraveghere a construcției*

În baza lecturării părerii specialiștilor se va achita suma de două mii, adică 2000 frt. în contul domnului constructor Kálmán Rimanóczy, din casieria societății de arheologie și istorie a județului Bihor.

*Oradea, la 24 ianuarie 1895**Lajos Gyalókai**președintele comitetului pentru construire**După plată /decont, actul se anulează**Oradea, la 17 februarie 1897**semnat indescifrabil*

Am ridicat suma de două mii de forinți consemnată mai sus.

*Oradea, la 25 ianuarie 1895**în fața noastră**președinte**József Novák**Indescifrabil / Székely József**Kálmán Rimanóczy**constructor**pag.31***Supracopertă**

8/26

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	<i>Kálmán Rimanóczy</i>															
	<i>Pentru I-a dare de seamă contabilă, 26 ianuarie 1895. Achitat 2000 ft. nr. înreg. 39</i>															

pag. 32

Conținutul succint al documentului: - actul este redactat pe două pagini, documentul în sine și o supracopertă improvizată, care specifică succint conținutul,

data emiterii, suma achitată și numărul de înregistrare; - documentul propriu zis consemnează, în mod succesiv, cinci informații notate de către mâna a patru persoane diferite; - actul acesta este o dare de seamă contabilă cuprinzând 5 puncte privind lucrările efectuate într-o **primă etapă**, cu sumele ce urmau a fi plătite, atât costul fiecărei lucrări în parte cât și suma finală; - a doua notare **propune plata** a 2000ft., constatând că *nu se poate evalua cantitatea de lucrări* efectuate până atunci; - a treia adotare **admite plata** sumei de mai sus în baza lecturării actului de către specialiștii comisiei de supraveghere; - a patra consemnare, **continua la prima**, confirmă ridicarea/ încadrarea sumei de către arhitectul-costructor; - ultima adnotare, cea scrisă în diagonală, făcută mult mai târziu, constată **nulitatea actului după achitare**.

Cometariu la formă și aspect: - darea de seamă contabilă a fost redactată pe formulare tipizate, cu antet și liniate, tipărită pe coli de mărimea A4, identice cu cele utilizate la **Antecalculul** prezentat anterior; - textul documentului în sine a fost scris de către patru mâini diferite, primul, al treilea și al patrulea având un aspect grafic îngrijit și estetic, al doilea și ultimul sunt redactate cu un scris inestetic, greu lizibil; - în ordinea cronologică a consemnărilor acestea poartă patru **date** diferite: 24, 25 ianuarie 1895, 22 februarie 1895 și 17 februarie 1897; - actul mai indică, în două rânduri, drept **localizare**, a emiterii, orașul Oradea; - poartă diverse **semnături**, atât din partea antreprenorului emitent cât și a membrilor comisiei de supraveghere, precum și a președintelui comitetului pentru construire; - semnătura de pe actul de anulare este indescifrabilă; - lipsesc **autentificarea notarială** precum și **stampilele** instituțiilor implicate; - se pare că semnăturile părților și cuvântul dat aveau încă o marjă ridicată de încredere în acel *belle epoque* de fine de veac al XIX-lea, în care are loc trecerea de la stilul eclectic la cel secesion, atât de caracteristice orașului de pe Crișul Repede; - armonia socială între diversele etnii ale orașului pare de netulburat.

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.: (8) / 27

Nr. paginilor documetului: 3 (1/3, 2/3 și 3/3)

(8)/27a, (1/3)

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsurii/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Antet tipărit în limba maghiară și germană																
<i>A II-a dare de seamă contabilă asupra construirii „Muzeului Ipolyi”</i>																
1	Săpături în pământ, la fel ca și în I-a dare de seamă	165,65									f.a.	35		879,8		
2	Nivelarea celui de mai sus	165,65									f.a.	14		24,85		
3	Betonări în holul subteran (indescifrabil ?), la fel ca și în I-a dare de seamă în volum	53,74									f.a.	750		403,05		
4	Pereți de bază în subsol	312,60										7,80		2438,75		
5	Pereți la nivelul parterului	530,74										8,10		4298,99		

6	Pereți la etaj	154,38		8,50	1312,23
10	Așezarea suporturilor / recipientilor din fier				39,44
21	Izolări la pereții de bază cu smoală				106,00
40	Tavan opturat din grinzi și cu scânduri în salonul mare				317,90
41	Tavan din scânduri de brad opturat în jurul clădirii inferioare				927,74
42	Eșafodajul acoperișului la salonul central				446,46
46	Placarea cu scânduri deasupra salonului, sub acoperișul din tablă				93,64
49	Trepte din lemn de stejar în casa scărilor				175,00
51	Jumătăți de uși				112,00
96	Suporturi / recipienti din fier				650,83
97	Montură de perete și element din fier (<i>fűlesvas</i>)				374,00
	Suma totală a celui de-al doilea raport financiar împreună cu plata achitat la 26 ianuarie 1895				11779,01 2000,00
	Rămas		frt.		9779,01

Oradea, la 1 mai 1895

Raportul financiar de față a fost verificat și fără a se ține cont de sumele specificate în unele din subpuncte, propunem a se achita un preț mediu în sumă se 9000 frt., adică nouă mii de forinți.

*Emis la Oradea
la 10 mai 1895*

*Károly Szahlander
Semnat indescifrabil*

În baza considerațiunilor specialiștilor, se va achita din contul casieriei societății de arheologie și istorie suma de nouă mii, adică 9000 frt. datorată domnului Kálmán Rimanóczy.

*Oradea, la
13 mai 1895*

*Lajos Gyalókey
președinte al comisiei*

După achitare actul își pierde valabilitatea

*Oradea, la
17 febr. 1897*

Gálbory

Pag. 27b

Supracopertă față:

(8)/27b, (2/3)

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
		<i>Kálmán Rimanóczy</i> <i>A II-a Dare de seamă contabilă</i> <i>14 mai 1895. S-au achitat 9000 fr.</i> <i>Nr. curent 45</i>														

Supracopertă verso:

(8)/28, (3/3)

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Chitanță de mână

Am ridicat suma de 9000 fr., adică nouă mii de forinți din casieria societății, bani virați în baza celei de a II-a Dări de seamă contabile din pagina anterioară.

Oradea, la 14 mai 1895

Kálmán Rimanóczy
arhitect / constructor

În fața noastră
indescifrabil
József Novák
Kálmán Zilnhi

Conținutul succint al documentului: - actele, trei la număr, purtând numerele 8/27a, 8/27b și 8/28 sunt componente ale aceluiași document numit A II-a dare de seamă contabilă asupra construirii "Muzeului Ipolyi"; - documentul contabil cuprinde 16 puncte, specificând în continuare lucrările efectuate precum și costul acestora; - numerotarea nu este făcută în mod cronologic (1 – 6, 10, 21, 40 – 42, 46, 49, 51, 96 și 97) indicând doar lucrările efectuate care urmează a fi plătite; - numerotarea acestora își are corespondentul în Antecalculul mai sus prezentat. **Supracoperta** este și ea improvizată pe un imprimat tipizat și indică actul pe care îl conține: a II-a dare de seamă contabilă. **Chitanța de mână**, emisă de către arhitect consemnează ridicarea sumei datorate, consemnată în cea de a II dare de seamă contabilă.

Comentariu la formă și aspect: - textul, scris de mână, este redactat de către patru mâini diferite, la fel ca și în documentul anterior; - baza documentului o constituie darea de seamă contabilă, ea fiind urmată de alte trei consemnări cu conținut asemănător cu cel din I-a dare de seamă; - primul text seamănă în redactare cu cel din actul anterior; - următoarele trei texte poartă amprenta celor care le-au redactat

pe cele similare, ca formă și conțuit, tot din actul aterior; - și acest document se aseamănă cu cel de dinaintea sa prin faptul că: în ordinea cronologică a însemnărilor acestea poartă cinci **date** diferite: 26 ianuarie 1895, 1 mai 1895, 10, 13 mai 1895, și 17 februarie 1897; - actul mai indică, tot în două rânduri, drept **localizare**, a emiterii orașul Oradea; - poartă diverse **semnături**, atât din partea antreprenorului emitent cât și a membrilor comisiei de supraveghere, precum și a președintelui comitetului pentru construire; - semnătura de pe actul de anulare este indescifrabilă; - lipsesc **autentificarea notarială** precum și **stampilele** instituțiilor implicate. **Supracoperta** consemnează: numele arhitectului constructor, titlul actului, data emiterii : 14 mai 1895, suma achitată: 9000 frt. și nr. de înregistrare. **Chitanța de mână**, este redactată și semată pe de o parte de către beneficiar, arhitectul Kálmán Rimanóczy, în parte de către trei martori în persoana numiților József Novák, Kálmán Zilahi și indescifrabil; - actul a fost **emis la Oradea, la data de 14 mai 1895.**

Numerotarea arhivarului D.G.A.S.:(8)/ 29, /(30), /31

Nr. paginilor documetului: 3 (1/3, 2/3, 3/3)

(8)/29, (1/3)

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsurile/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
<i>A III-a Dare de seamă contabilă privind construirea „Muzeului Ipolyi”</i>																
<i>Loco</i>																
1	Săpături în pământ, identic cu Darea de seamă II											165,65	85	579,80		
2	Nivelarea acestora											165,65	15	248,50		
3	Lipirea podului									524,16			40	213,66		
4	Betonări la baza holului în subteran la fel ca și în Darea de seamă II											537,40	7,50	4113,05		
5	Zidărie în subteran și la pereți											312,66	7,80	38,75		
6	Zidărie la nivelul parterului											530,74	81,00	4298,99		
7	Zidărie la etaj											154,38	8,50	131,23		
8	Bolți din cărămidă între susținători de fier										178,55		18,00	3213,90		
9	Montarea susținătorilor de fier						8944,40			fr.			111	39,44		

10	Pervazul / cornișa principală în jurul sălii mari	51,84			3,00	155,52
11	Pervazul / cornișa principală în jurul primului etaj	121,60			25,11	304,00
12	Pervazul / cornișa inferioară și superioară în sala mare și holul anterior	80,64			12,00	96,77
13	Tencuirea și acoperirea cu trestie a plafonului		556,90		7,00	389,83
14	Tencuirea fină a interiorului cu tencuială cu var alb		1856,00		11,00	742,40
15	Tencuitul fațadei		8841,00		21,00	2210,25
16	Tencuitul ulterior a fațadei din jurul bazei clădirii		1618,00		13,00	2103,40

17	Izolatori la preizolarea pereților de bază		106,00		1	106
18	Tecuitul tavanului de boltă din subsol / subteran		178,55		60	1071,30
19	Tencuitul simplu a tavanului de boltă din subsol /subteran		358,75		40	143,58
Lucrări de sculptură în piatră						
20	Trepte din trepte din gresie la intrarea principală 125 picioare liniare				11 ⁷¹	117 ¹⁰

13821,71

Report

13821,71

(8/30), (2/3)

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani						
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total		
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Report 13821,71																	
21	28 picioare liniare plăci de acoperire la pervaz													2,50			70
22	4 buc. capitele la coloanele sferice													30,00			120
23	Lucrări de sculptură conform antecalculului																1473,60
Lucrări de dulgherie																	
24	Tavan opturat din grinzi de brad cu acoperire cu scânduri în sala mare										135,29			2,35			317,93

25	Același la încăperile inferioare		421,70		22,11	9277,4
26	Tot aici, structură din lemn de brad deasupra sălii mari		135,29		33,11	446,46
27	Grinzi principale din brad	17,00			25,11	425,00
28	Tot aici 10 buc. piulițe				8,00	8,00
29	Structură de acoperiș, din brad, în jurul clădirii inferioare		421,70		1,60	6747,00
30	Acoperirea cu scânduri de 3/4' sub acoperișul din tablă, de deasupra sălii mari		133,80		7,00	93,66
31	Acoperire cu scânduri de 3/4', deasupra sălii mari, sub acoperișul sălii		524,50		7,00	367,15
32	68 buc. scânduri utilizate la pervazul / cornișa și adâncitura din sala mare și holul anterior				8,00	54,40
33	27 buc. jumătăți de uși				4	108
34	1 buc. jumătate de ușă di stejar					10
35	6 buc. jumătăți de uși în subteran / subsol				6,50	39
Lucrări de tinichigerie						
36	Acoperirea cupolei cu plăci din solzi și vopsirea de două ori în culori tip ardezie		1338,11		45,11	602,10
37	Tot aici, prinderea bordurilor galvanizate	10,11			5,11	60
38	Pervaz în formă de cunună în jurul cupolei	38,90			8	311,20
39	8 decorațiuni la ferestre, galvanizate				10	480
40	Acoperiș din tablă de fier și vopsirea de două ori în culori tip ardezie	574,50			2	1049
41	Bordură de jgheaburi în jurul sălii mari și a clădirii inferioare	117,00			28	313,60
42	Tot aici, burlane de scurgere	76,00			150	114
43	8 buc. ferestre cu deschidere spre partea superioară, pentru pod				6	48
					Frt	21494,64

Report

(8)/31, (3/3)

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani						
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total		
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Report											21494,64						
44	Transcris, acoperire la pervaz							106,40					180				191,52

45	acoperire la pervazul principal	120,411		20,00		272,58
Lucrări de tâmplărie						
46	11 buc. ferestre 100/200 externe-interne cu deschidere spre interior			42,00		168,00
47	Tot pentru acestea, 4 buc. gratii din fier			10,00		48,00
48	12 buc. ferestre interne cu deschidere numai spre interior			26,00		312,00
49	Tot pentru acestea, 12 buc. gratii din fier			12,00		144,00
50	5 buc. ferestre interioare în formă de semicerc			30,00		150,00
51	Tot pentru acestea 5 buc. gratii de fier			12,00		60,00
52	16 buc. ferestre cu deschidere spre interior, în jurul sălii mari			25,00		400,00
53	Tot pentru acestea, 4 buc. gratii din fier			20,00		80,00
Feronerie						
54	Suporturi din fier					650,89
55	Susținători pe pereți și fier pentru chei					374,00
56	Grilaj din fier forjat în jurul cupolei					725,00
	Total				Frt.	25073,57

Bani ghiață pt. aceasta /peșini (achitați anterior n.n.)

11000 -

Suma câștigată / dobândită (spre achitare n.n.)

14073,57

Oradea, la 23 august 1895

Ștampilă: KÁLMÁN RIMANÓCZY

arhitect / constructor

ORADEA

Cele de mai sus sunt adevărate și semnate în raport special și recomandate spre plată.

Emis la Oradea, la 7 septembrie 1895

Dávid Preszer

Károly Száhlender

Membbru al comisiei

membbru al comisiei

Din suma de 14073 fr. 57 kr. hotărâtă mai sus de către comisia de experți, se aprobă achitarea a 7600 fr. din casieria societății de arheologie și istorie.

Budapesta, la 16 septembrie 1895

Lajos Gyalókay

După plată / decont, actul se anulează

președintele societății

Oradea, la 17 februarie 1897

Conținutul succint al documentului: - actul acesta, de o întindere ceva mai mare, face parte din grupul celor trei dări de seamă contabile care indică specificul muncilor efectuate precum și sumele aferente care urmau a fi ridicate de executant; - actul specifică 56 de poziții indicând lucrările efectuate și materialele aferente; - la fel ca și actele anterioare și acesta este rezultatul înscrisurilor a patru mâini diferite; - prima parte este redactată de către arhitect care semnează indescifrabil dar utilizează ștampila; - a doua, a treia și a patra consemnare sunt făcute și semnate de către aceleași mâini ca și în precedentele două documente.

Comentariu la formă și aspect: - și acest act se aseamănă cu precedentele două atât ca și formă cât și conținut; - exceptând prima notare asupra căreia avem îndoieli că ar fi scrisă de același autor, următoarele trei poartă amprenta, până la confundare celor precedente; - în ordinea cronologică a însemnărilor acestea poartă patru **date** diferite: 23 august 1895, 7 septembrie 1895, 16 septembrie 1895 și 17 februarie 1897; - actul mai indică, tot în două rânduri, drept **localizare**, a emiterii orașul Oradea, și o dată în penultimul act orașul Budapesta; - poartă diverse **semnături**, atât din partea antreprenorului emitent, indescifrabilă de această dată, cât și a membrilor comisiei de supraveghere, precum și a președintelui societății de arheologie și istorie; - semnătura de pe actul de anulare este indescifrabilă; - lipsește **autentificarea notarială**; - apare pentru prima oară ștampila antreprenorului, căruia i se indică numele, prenumele, funcția / arhitect și localitatea / Oradea.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.:(8) / 32, (8) / 33

Nr. paginilor documentului: 2

Muzeu
(8) / 32

Prestigiosului

domn Sámuel Gálbory

Oradea

Am ooarea a transfera 3 buc. proiecte / planuri / desene și un antecalcul / buget suplimentar, precum și cele 2 buc. tabele / borderouri contabile anexate, trimise prin poștă, înmânate mie de către d(-l) Kálman R(imanóczy), cu mențiunea că pe cel de al III-lea borderou contabil,

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: 33

Nr. paginilor documentului: 2 (2/2)

(8) / 33a

însoțit de un raport separat, în cursul zilei de azi l-am înmânat Măritului domn vicepreședinte Lajos Gyalókay.

Oradea la 8 septembrie 1895
cu respect

Károly Száhlender

Supracopertă:

(8) / 33b

Nr	Deumirea obiectului muncii	Măsuri/cantități									Suma de bani					
		liniar			pătrat			cub			austriac		unități		total	
		m	cm	mm	m	cm	mm	m	cm	mm	ft	fr	ft	fr	ft	fr
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
							<i>Răspuns la cel de-al III-lea raport contabil a lui Kálmán Rimanóczy, s-a repartizat, la 16 septembrie 1985 suma de 14073 frt. și 57 kr., din care s-au achitat, la 17 septembrie 1985, 7600 fr. – kr.</i>									

Conținutul succint al documentelor: - cele trei documente de mai sus sunt continuarea logică și în conținut a celor trei dări de seamă contabile, care le preced; - sunt menționate primirea, respectiv trimiterea mai departe a unor documente legate de construirea muzeului (3 proiecte, 2+1 borderouri financiare, 1 raport anexă la borderoul al III-lea), de către Károly Száhlender, membru al comisiei de supraveghere, de la arhitectul – constructor Kálmán Rimanóczy. **Supracoperta** conține răspunsul la cel de-al III-lea raport contabil al arhitectului-constructor și specifică suma pe care a ridicat-o, din care se exclude avansul.

Cometariu la formă și aspect: - este o notă de mână neglijent redactată spre al înștiința pe vicepreședintele societății, Sámuel Gálbory, de primirea prin înmânare personală, precum și prin poștă, a unor documente importante legate de construcția muzeului; - înștiințarea este redactată în mod neglijent pe o jumătate de coală (Nr. (8) / 32) și o coală (Nr. (8) / 33a) îndoită în două, constituind o copertă suport pentru prima; - în partea dreaptă sus, o altă mână, cu creionul, a notat cuvântul „Muzeum?”. **Supracoperta** este redactată pe o jumătate de coală de imprimat tipizat; - scrisul este de mână, obișnuit; - actul indică conținutul celui de al III-lea raport contabil, suma totală fiind de 14073 de frt. și 57 kr. din care anticipat, la 17 septembrie 1895, s-au achitat 7600 frt. – kr. ; - actul, la zi, poartă data de 16 septembrie 1895.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: (8) / 30**Nr. paginilor documentului: 1**

(8) / 30

- Emitent: *Kálmán Rimanóczy**Indescifrabil***- Antet:** *Birou și depozit de sobe**Kálmán Rimanóczy – arhitect – constructor Oradea**Indescifrabil**Rimanóczy**Telefon*

Str. Principală nr. 15

*Fabrica de cărămizi
Oradea – Velența str. Clujului
Oradea, 17 septembrie 1895
nr. 46 – 49
Birou, depozit de sobe
Depozitul de construcții al fabricii
Oradea – Velența, Calea Clujului
Depozit de dulgherie
Oradea - str. Olaszifuzes
nr. 447, c, d și e*

Chitanță provizorie

Subsemnatul adevăresc, că am ridicat, în cursul zilei de azi, în vederea construirii muzeului, de la Societatea de Arheologie și Istorie a județului Bihor, suma de 7600, adică șapte mii șase sute de florini.

*În fața noastră / martori:
Lajos Hoványi
Károly Justh*

*Kálmán Rimanóczy
arhitect – constructor*

Conținutul succint al documentelor:– avem în față o chitanță provizorie prin care arhitectul recunoaște încasarea a 7600 de florini în vederea lucrărilor de construire a muzeului.

Cometariu la formă și aspect: - chitanța provizorie este redactată de mână, probabil de către arhitectul – constructor, într-o caligrafie frumoasă și ușor lizibilă. Drept suport a utilizat un imprimat tipizat, cu antet tipărit cu diferite tipuri de caractere, pe o coală de tip A4 de caiet cu pătrățele, alta decât imprimata utilizată în multe din documentele anterioare.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: 34/1, /2, 35/1, /2, 36/1, /2

Nr. paginilor documentului: 6 (1/6, 2/6, 3/6, 4/6, 5/6, 6/6)

34/1

Proces verbal

Încheiat la Oradea Mare în ziua de 5 mai 1896, orele 5 p.m., în cadrul adunării comitetului împuternicit cu edificarea clădirii muzeului, din cadrul Societății de Arheologie și Istorie a județului Bihor.

Au fost prezenți:

Lajos Gyalóky, președinte, Dávid Busch, Sámuel Gálbory, Márton Hegyessy, membrii în comisie, Kálmán Rimanóczy - jr. arhitect constructor (apare pentru prima oară numele K.R. jr. – ului în documente n.n.) și Pál Bánóthy notar al comisiei.

Ocazie cu care, comisia deplasându-se la fața locului, a supus unei analize (indescifrabil) și profesionale, în primul rând clădirea complet terminată a Muzeului, pe care a găsit-o, construită conform planului și în general corespunzătoare.

Cu ocazia cercetării amănunțite însă, a observat următoarele lipsuri:

- 1) ploaia și apa torențială se infiltrează prin toate ferestrele clădirii;*
- 2) apa de ploaie le-a afectat și a provocat repetate stricăciuni atât în tencuiala pereților cât și în lemnul ferestrelor și vopseaua pervazeurilor; în parte din cauza lăsării deschise, în timpul*

(34)/2

construirii, în parte a reparațiilor săvârșite, nemijlocit înaintea supracontrolului, la ferestrele ce se închideau defectuos;

- 1) la / prin ferestrele duble lipsesc butoanele de siguranță / schutez knöpfe /;*
- 2) plăcile de ciment, ce acoperă podelele sălilor; nu au fost nici curățate și nici gresate;*
- 3) peretele sălii de consiliu, segmentul din încăperea dinspre cel frontal și scara de urcare, este umed;*
- 4) ușa din tablă, cu deschidere spre acoperiș, este prevăzută doar cu zar exterior, ca urmare ea nu poate fi închisă dinspre interior;*
- 5) treptele de fier ce fac ieșire spre cupola exterioară sunt atacate în mare parte de rugină;*
- 6) vopseaua de pe plăcile de tablă ale acoperișului, s-a depreciat în multe locuri;*
- 7) pervazul / cornișa din staniu / cositor din partea superioară a cupolei este umed, ornamentul în formă de melc este rupt, iar dintre ornamentele florale / trandafiri, trei s-au rupt;*
- 8) partea inferioară a strășinilor, nefiind dotate cu căptușeli din piatră, apa de ploaie ce se scurge, înmoaie și distruge pereții;*

35/1

În scopul remedierii tuturor acestor deficiențe, comisia îl îndrumă pe constructorul - antreprenor:

- 1) să utilizeze toate ferestrele clădirii cu strășini din tablă, iar părțile inferioare ale geamurilor, cu conducte / canale de scurgere;*
- 2) distrugerile provocate de căderile apei de ploaie, să fie remediate, cu multă atenție peste tot, iar acolo unde apa de ploaie a deteriorat și vopseaua, să se revopsească din nou, atât ferestrele cât și pervazuri;*
- 3) butoanele de siguranță lipsă de la ferestrele duble să fie completate.*
- 4) să curețe și să greseze plăcile din ciment care formează pardoseala sălilor;*
- 5) să ia măsurile necesare în scopul îndepărtării umezelii de la unghiul peretelui din sala de consiliu;*

- 6) să utilizeze ușa de tablă dinspre ieșirea spre acoperiș cu zăvor interior;
- 7) să revopsească treptele din fier de la cupolă;
- 8) să repare plăcile din tablă deteriorate, de la acoperiș;
- 9) să repare pervazul / cornișa din staniu / cositor din partea superioară a cupolei și să completeze elementele decorative căzute;
- 10) să monteze sub fiecare burlan de scurgere câte un jgheab cu conductă, lung de 2 m;

(35)/2

În vederea efectuării indicațiilor cuprinse în cele 10 puncte, în cazul în care acestea nu figurează nici în proiect și nici în buget, prin aceasta, în mod separat, constructorul antreprenor să fie împuternicit.

Antreprenorul – constructor acceptă însărcinarea de față cu condiția ca pentru efectuarea acestor lucrări, în afara cheltuielilor de circulație / transport, nu va încasa alte sume.

Cu acestea, procesul verbal s-a citit, prin semnarea sa și a rămas definitiv.

K.m.f.?

Lajos Gyalókey
președinte

Pál Bánóthy

notar

Față de observațiile cuprinse în procesul verbal de mai sus, semnatarii declară următoarele:

- 1) față de lipsurile consemnate la acest punct, conform cărora apa de ploaie și aburirea pătrunde

36/1

prin geamurile clădirii, acestea vor trebui să se scurgă în mod infim prin utilizarea unor conducte mici de scurgere;

- 2) tencuiala lipsă a fost remediată, vopsirea lemnăriei geamurilor însă încă nu a fost executată și va fi remediată după aceasta; Lipsurile în parte sunt reale;

- 3) la ferestrele duble butonii lipsă au fost completați; Nu lipsește nimic;

- 4) plăcile de acoperire din ciment din săli se găsesc în aceeași stare în care au fost semnalate cu ocazia inspecției de supraevaluare, adică plăcile din ciment nu sunt curățate și nu sunt gresate;

Dintre plăcile negre din ciment, nenumărate au lipsuri, suprafețele s-au desprins și se impune în mod imperios schimbarea acestora cu altele de bună calitate. Defecțiunea rămâne în continuare ;

- 5) defecțiunile semnalate la acest punct au fost remediate;

- 6) la ușa din tablă ce face ieșirea spre acoperiș, zăvorul interior nu a fost montat; Lipsa persistă;

- 7) scara din fier ce duce spre cupolă a fost revopsită; Lipsa a fost remediată;
 8) acoperișul din tablă a fost vopsit din nou; Lipsa a fost remediată;
 9) defecțiunea semnalată la acest punct continuă să persiste în totalitate;
 10) lipsa semnalată la acest punct a fost remediată, pentru lucrările suplimentare aferente antreprenorul a suplimentat suma cu 33 florini și 60 krețari.

În ce privesc lucrările suplimentare, se consemnează faptul că cele 2 buc. de plăci comemorative sunt montate în mod greșit, deoarece ambele plăci, deja se desprind din perete.

(36)/2

Fixarea solidă a celor două plăci în perete este imperios necesară. –
 Oradea, la 12 iulie 1896

Károly Száhlender
 în calitate de expert imputernicit
 P. Dőry
 în calitate de expert imputernicit

Conținutul succint al documentelor: 34/1, /2, 35/1, /2, 36/1, /2 – este și acesta unul din cele mai importante acte legate de Muzeul (denumit doar de către constructor „Ipolyi”); avem de-aface cu un proces verbal de constatare, conceput în două părți a câte 10 puncte fiecare, urmat de o **minută** redactată în mod succint ca răspuns la remediile efectuate sau neefectuate, semnalate în actul anterior, întocmite de către comisia desemnată, în momentul preluării noii construcții, respectiv de către doi experți împuterniciți.

Cometariu la formă și aspect: - Atât procesul verbal cât și nota sunt redactate pe coli de tip A4. Scrisul este caligrafic, mai frumos în primul act și mai laconic și expeditiv în al doilea. Față de limbajul greoi, birocratic, cu fraze interminabile din documentul cu numerele 8/ 21a, /21b, 8 /22a, 22b, 8/23a, /23b 8/24a, și /24b conceput în manieră eclectică, cu o serie de termeni de ordin economic și juridic, tributar epocii, actul de față este mult mai lizibil și mai ușor perceptibil.

Numerotarea arhivarului: D.G.A.S.: 41, (42 va continua în numărul viitor al Anuarului)

Nr. paginilor documentului: 2 (1/2, 2/2)

Emitent: Societatea de Arheologie și Istorie a comitatului Bihor și a orașului Oradea.

Destinație: Publicul orădean invitat;

41

Societatea de Arheologie și Istorie
 a județului Bihor și a orașului Oradea
 organizează
 o **adunare festivă extraordinară**,
 în data de 27 iunie 1896,

*de ziua Sfântului Ladislau
la comemorarea a o mie de ani de existență a Ungariei,
la inaugurarea clădirii noului muzeu
și vernisarea expozițiilor din colecțiile proprii și Colecția Ipolyi,
la care, cu onoare sunt așteptate persoanele invitate.
Din înputernicirea Societății de Arheologie și Istorie a județului Bihor și a orașului
Oradea
Comitetul de organizare*

*Dr. János Karácsonyi
secretar al societății*

*Lajos Gyalókai
vicepreședinte al societății*

Conținutul succint al documentelor: - putem considera că acest act semnaleză momentul de apogeu al instituției muzeale, cel al intrării în proprietatea primei și din păcate și ultime clădiri proprii. Este vorba de un program / afiș care anunță festivitatea inaugurării clădirii proprii a Muzeului Orădean; - a se observa că titulatura instituției, apare în actele oficiale, sub forma sa extinsă, cea de „și a orașului Oradea”, probabil ca urmare a faptului că, din luna iunie a anului 1896, societatea dispune de un sediu propriu. Nu se cunoaște în ce împrejurări s-a luat decizia asupra lărgirii denumirii (în continuare S.A.I.C.B.O.O.), dar știm că într-un proces verbal al uneia din ședințele ținute în cursul anului 1892 include și această titulatură⁷. Probabil că această mențiune să fi fost printre primele.

Cometariu la formă și aspect: - este un imprimat, cu decorațiuni în manieră eclectică și cu caractere diverse; - are două pagini, cuprinzând anunțul și programul.

Mențiune: Cu toate că nu face parte din dosarul de arhivă sus menționat, este demnă de semnalat aici, articolul președintelui Societății de atunci Dr. János Karácsonyi, în care sunt enumerate și succint descrise cele două colecții expuse în noul muzeu⁸.

Materialul de mai sus se dorește a fi și un omagiu adus memoriei arhitecților orădeni Kálmán Rimanóczy sr. (1840 - 1908) și Kálmán Rimanóczy jr. (1870 - 1912), la centenarul trecerii tatălui în neființă.

Din rațiuni dictate de spațiul tipografic întrerupem comunicarea de mai sus, în acest moment de suspans, presupunem noi, spre a continua în Anuarul următor sub titlul de

GLORIE ȘI DECADENȚĂ Partea a II-a

⁷ Lakatos – Balla Attila, *op. cit.*

⁸ Dr. János Karácsonyi, *Múzeum – épületének s a benne levő kettős gyűjteménynek megnyitó ünnepéről (Deschiderea oficială a clădirii muzeului și prezentarea dublei colecții)* în **Emlékkönyv (Carte de amintiri)**, Oradea, Tipografia Szent László – Societate pe acțiuni, 1896, passim; vezi și traducerea: Vasile Sarca, *Restitutio. Organizarea și conținutul primei expoziții permanente...*, în *Biharea XXXIV - XXXVI*, 2011, Editura Muzeului Țării Crișurilor Oradea, p. 253-288

ANEXĂ

Clădirea muzeului orădean la 1899 (col.Indig)

Aceeași clădire în 2012 (foto Szilágyi Ildikó)

DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI

SERVICIUL _____

FILIALA Județul Bihor

Fond Soc. de arheol. și istorie

Pachetul Dosar nr. 8

Nr. actului _____

Anul 1889 luna _____ ziua 1917

Cuprinsul : Contoarea stadionului,
aporturi, cumpărarea de mobilier, etc.

Observații : _____
mem. IV

Coperta dosarului AN-SJBh, Dosar 8/1889/1917

Fölhívás adakozásra.

„Össze kell szedni a még fenmaradt emlékeket, nehogy ezek pusztulásával üresebb legyen a múlt, szegényebb a jelen és bizonytalanabb a jövő!” hangoztató annyiszor Várad nagynevű püspöke Ipolyi Arnold. Ugyan ő ezen igazságtól lelkesítve fáradhatatlanul gyűjtötte a hazai és külföldi művészek alkotásait és egyéb értékes tárgyakat, hogy ezek bemutatása által saját szavai szerint: »a műtörténet tanulmányozását, a történelmi érzék és műizlés fejlesztését előmozdítsa.« Ezen kettős cél: 1. a hazaszeretet ápolása hazánk és megyénk múltjára vonatkozó emlékek összegyűjtése által; 2. a művelődés és műizlés előmozdítása műbelső tárgyak bemutatása által, tebegett a biharmegyei régészeti és történelmi egyesület szemei előtt, a midőn akkora muzeum-épület emelését vette tervbe, a melyben Biharmegyét és Nagyvárad városát érdeklő oklevelek s értékes régiségek biztos hajlékot, boldogult Ipolyi püspök nagyértékű festményekből, műkincsekből, magyar ipartárgyakból stb. álló gyűjteménye elhelyezést és czélszerű föllállítást nyerjen.

Ez által Nagyvárad város új, díszes épületet, e város és Biharmegye egy közhasznú intézetet, a közönség kényelmes utat és újabb díszkertet nyerend.

Nagyvárad mostani nemeslelkű püspöke, az illetékes hatóságok, a minisztériumtól kezdve a megye és város törvényhatóságáig mindent megtettek, hogy e vállalat sikerüljön, s most a tisztelt és leginkább érdekelt közönségen a sor, hogy áldozatkészsége által a tervbe vett muzeum fölépítését megvalósítsa.

Azért egész bizalommal kérjük e város és megye minden igazért és szépért lelkesülő közönségét: hogy egyesületünknek e célra pénzbeli adományokat nyújtson.

A gyűjtő iverk és adományok id. Gálbory Sámuel úrhoz egyesületünk pénztárnokához Nagyváradra küldendők.

A gyűjtő iverk 1890. június 1-ére küldendők be.

Az adományok legkésőbb 1890. október 1-éig fizetendők le.

Az adományok a hírlapokban nyugtáványoztatni fognak.

Kelt Nagyváradon, 1890. évi márczius 25-én.

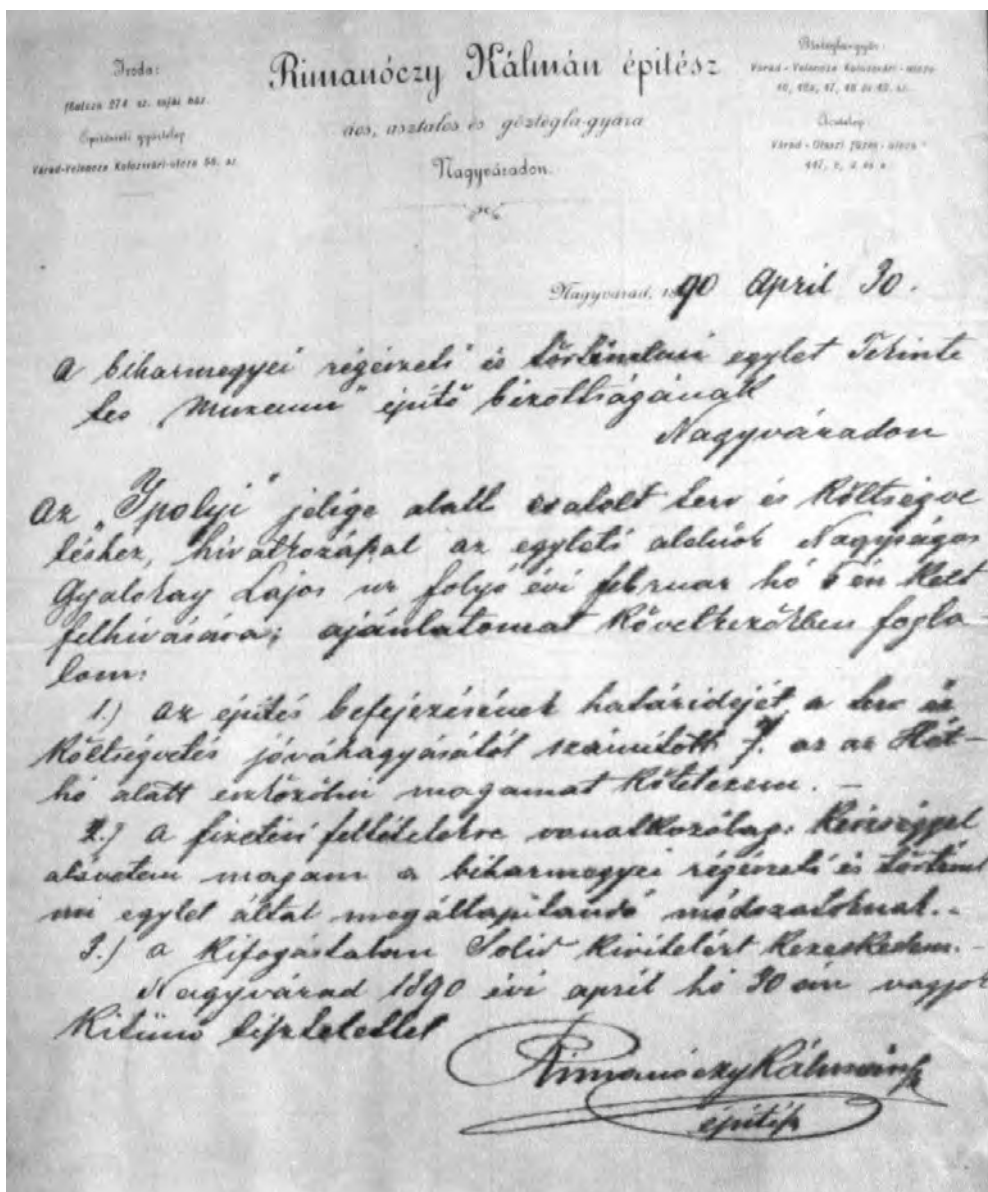
A biharmegyei régészeti és történelmi egyesület választmányja nevében:

Br. Döry József

a biharmegyei régészeti és történelmi
egyesület tiszteletbeli elnöke.

Gyalóky Lajos

a biharmegyei régészeti és történelmi
egyesület alnöke.

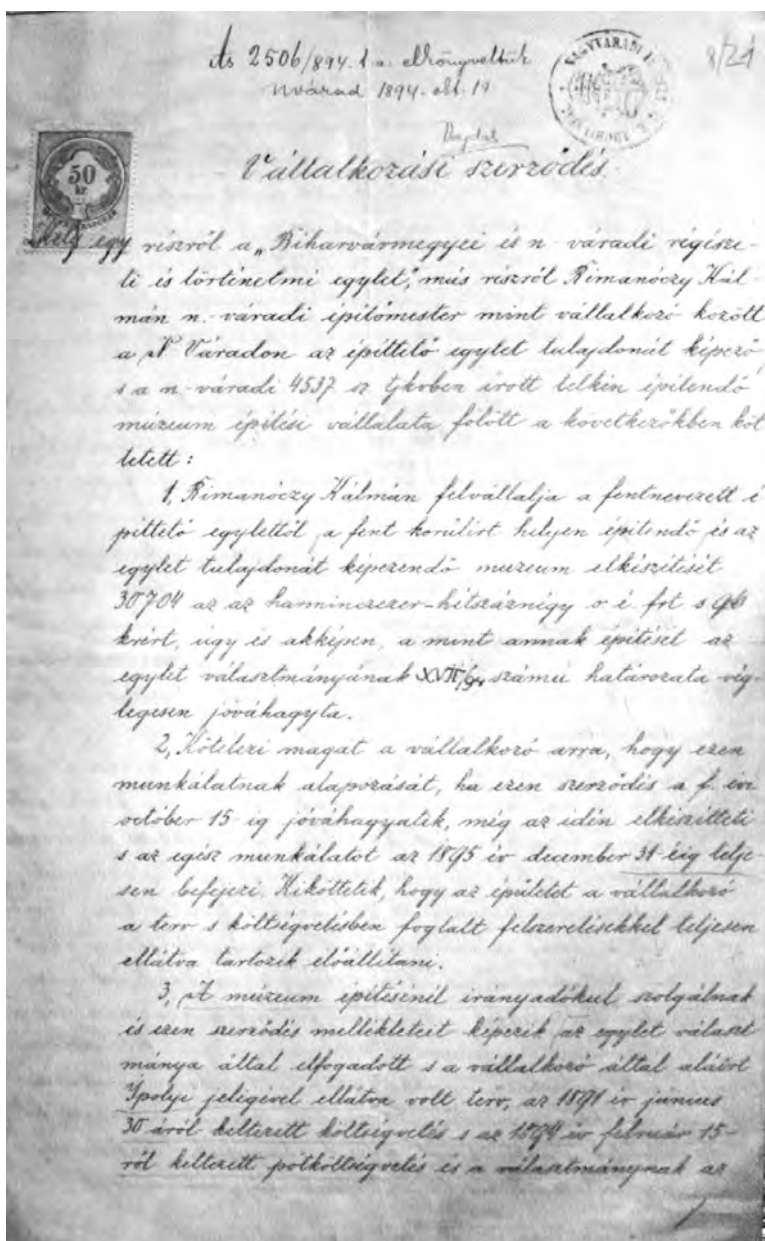

Angajamentul / Oferta arh. Kálmán Rimanóczy-sr. /1890

Magyarországi Állam

No. Nr.	A tárgy megnevezése Benennung des Gegenstandes	Mértékek — Maße						Pénzösszeg — Geldbetrag							
		Folyam Gegens.		Rögzítve Constant		Kis Klein		Száz A. 100 B.		Egysz. Einzeln		Tízsz. Zehntel			
		M.	Cm.	Ms.	M.	Cm.	Ms.	M.	Cm.	Ms.	S.	D.	S.	D.	S.
	<u>Költségvetés.</u>														
	Az éharmadgyei régióval és kőművesi Egylet részére felvett. birtokosok által a "Földművesek" épületből, — ellátott <u>Földes</u> jelűek részére.														
	<u>Földművesek.</u>														
	1. részleg.														
	0.64 fm vastag falak ára h. 108.00														
	vastag 0.64 } 107.52														
	0.48 fm vastag falakkal h. 54.00														
	" 0.48 } 26.20														
	0.32 fm vastag falakkal h. 5.50														
	" 0.32 } 1.76														
	0.16 fm vastag falak h. 20.54														
	" 0.16 } 3.25														
	két pillér a febjárással 2.00														
	" 0.20 } 2.24														
	összesen 12 m. 191.07														
	mely 1.00 } 225.71														
	<u>Szentmária.</u>														
	a fellegelő szoba bérlege h. 4.11														
	" 4.11 } 28.81														
	Mogyorósi konyha kamra														
	a lombos bérlege h. 11.20														
	" 4.04 } 45.35														
	Fűkamara bérlege h. 4.11														
	" 2.92 } 16.19														
	Földes szobája h. 16.50														
	" 2.20 } 21.19														
	Földes szobájánál h. 6.50														
	" 1.00 } 6.50														
	összesen 10.34 226.71														

Buget / Antecalcul / 1890

Contract antreprenorial / 1894

Jegyzőkönyv

felülvizsgált Magyarországon a „Néharaszti és nagy-
udvardi régészeti és történelmi egyetm-
zeum építési” bizottságának 1896 évi május
hó 5. napján d. n. 5 órákor tartott üléséről.

Jelen voltak:

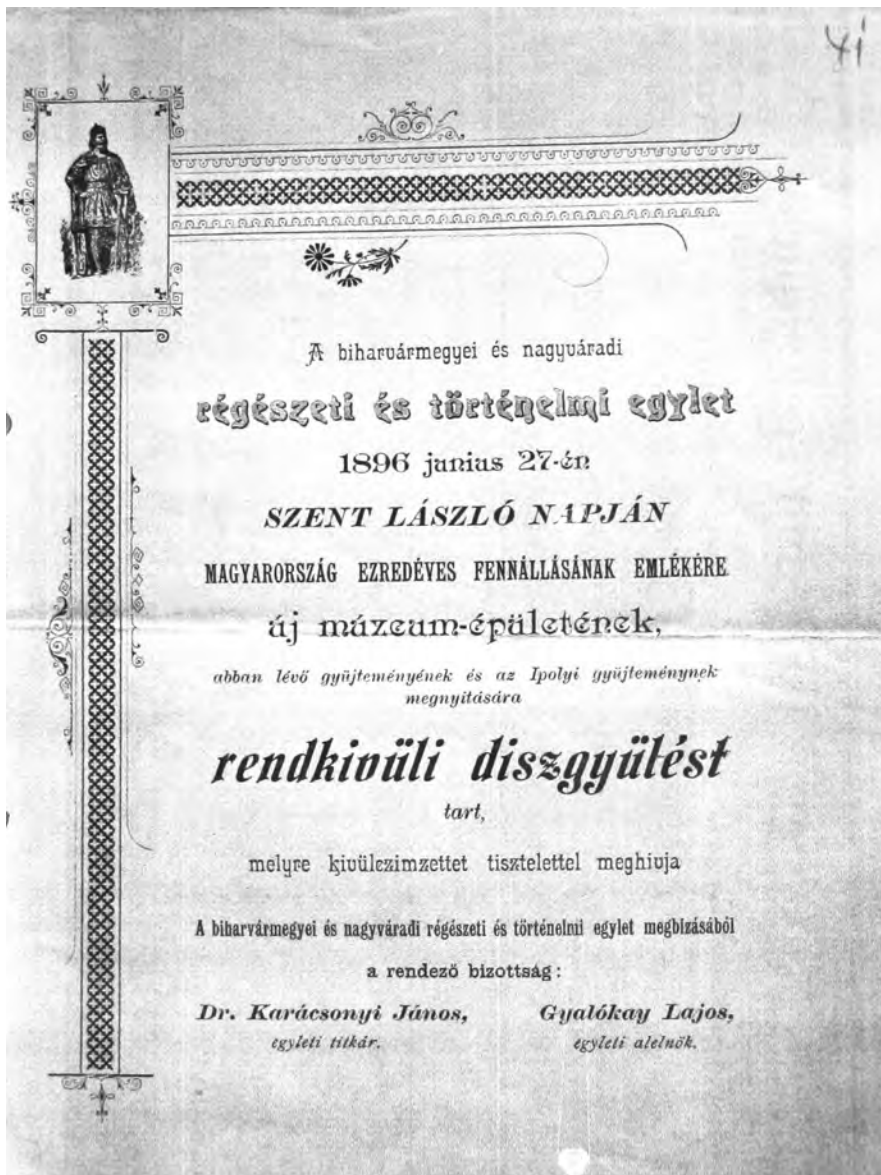
Gyaloinay Lajos elnök, Busch David, Gáltony
János, Hegyessy Márton bizottsági ta-
rsak, ifj. Pimányósy Thálmás építési és
Pannóczy Pál bizottsági jegyző.

Mely először a bizott-
ság a helyszínen vizsgálván mindezek-
lőtt a tárgyas elterjedt Múzeum épület
helyét és állapotát felülvizsgálat alá
vette és azt általánosságban megfelelő-
nek és a tervek szerint építtetve talál-
ta.

A részletes vizsgálat során a bizottság
szóval a „Néharaszti” házról a kö-
vetkezők:

- 1.) az épület valamegyre elhanyagol-
tabb és az építési munkák elhanyagol-
tak.
- 2.) az épület, részint az építési munkák
még nem kezdődtek, részint a felülvizsgálat

Proces-verbal de constatare / 1896

Programul afiş al festivităţilor inaugurale (partea I-a)/1896